

Kehujen vastaanottaminen Instagramissa

Saara Ketola
Syventävien opintojen tutkielma
Suomen kieli
Humanistinen tiedekunta
Helsingin yliopisto
Toukokuu 2020

Tiedekunta – Fakultet – Faculty Humanistinen tiedekunta		Koulutusohjelma – Utbildningsprogram – Degree Programme Suomen kielen ja suomalais-ugrilaisien kielten ja kulttuurien maisteriohjelma	
Opintosuunta – Studieriktning – Study Track Suomen kieli			
Tekijä – Författare – Author Saara Eerika Ketola			
Työn nimi – Arbetets titel – Title Kehujen vastaanottaminen Instagramissa			
Työn laji – Arbetets art – Level Syventävien opintojen tutkielma	Aika – Datum – Month and year Toukokuu 2020	Sivumäärä– Sidoantal – Number of pages 60	
<p>Tiivistelmä – Referat – Abstract</p> <p>Tutkielmassa tarkastellaan kehumistilanteita ja erityisesti kehumisen vastaanottoa sosiaalisen median palvelussa, Instagramissa. Tarkoituksena on selvittää, mitä havaintoja juuri tämän kaltaisessa vuorovaikutusympäristössä tapahtuvista kehumistilanteista ja kehumisen vastaanoton tavoista voi tehdä, sekä kuinka suuri osa aineiston keskustelunaloituksista on kehuja. Tutkielman kvalitatiivisen osion metodina käytetään keskusteluanalyysejä.</p> <p>Aineisto koostuu sadan eri Instagram-käyttäjän julkaisujen kommenttikentistä. Käyttäjien tilit olivat ainakin aineistonkeruuhetkellä eli aikavälillä 22.3.2020–27.3.2020 julkisia, eli julkaisut sekä kommenttikentät olivat kaikille avoimia tarkasteltavaksi. Sata käyttäjää valikoitui satunnaisesti, mutta siten, että ryhmiä tuli neljä: sekä mies- että naisoletettujen alle 35-vuotiaiden sekä yli 35-vuotiaiden ryhmät. Kaikista ryhmistä kerättiin 25 käyttäjän ryhmä. Kvantitatiiviseen osioon valittiin jokaiselta yksi sellainen kommenttikenttä, johon on tullut vähintään yksi kehuva kommentti. Kvalitatiivisessa osiossa on voitu tarkastella samalta käyttäjältä useampaa tapausta, ja aineisto muodostui tapausten kiinnostavuuden ja niiden keskinäisen erilaisuuden perusteella mahdollisimman laajan kuvan saamiseksi. Sekä kvantitatiiviseen että kvalitatiiviseen tarkasteluun valitut julkaisut olivat mahdollisimman uusia, kuitenkin enintään kaksi vuotta vanhoja.</p> <p>Tutkimus osoittaa, että suurin osa eli 67 % aineiston kommenttikenttien keskustelunaloituksista on kehuja. Kehuja otettiin vastaan hyväksyen, kursaillen sekä torjuen. Vastaanottoon liittyi lisäksi esimerkiksi vastakehut, lisätiedon antaminen kehuttavasta asiasta sekä erilaiset itsekehut. Itsekehut liittyivät positiiviseen itseilmaisuun, kehuskeluun sekä huumoriin. Vastaanoton muodot vaihtelivat multimodaalisista tykkäyksistä sekä emojesta kielellisiin vastauksiin. Aineiston pohjalta joitakin tendenssejä voidaan todeta siitä, että merkkimäärältään tai muulla tavoin pienimuotoisemmat kehut tapaavat saada pienimuotoisempia vastauksia kuin runsasmuotoisemmat tai esimerkiksi luovemmat kehut. Osa kehuista jää myös täysin vaille kehun vastaanottajan ilmaisemaa reaktiota. Kiinnostava yksittäinen havainto oli, että kehumisen konventioilla leikitellään Instagramissa mitä moninaisimmilla tavoilla. Huumori on usein läsnä kehumistilanteissa. Lisäksi vastaanotossa käytettiin melko paljon esimerkiksi etunimipuhuttelua muun muassa affektin osoituksen keinona.</p> <p>Tutkimuksen mukaan kehuminen on Instagramissa yleistä, mahdollisesti jopa odotuksenmukaista. Yhtymäkohtia puhutun aineiston aiempaan suomalaiseen kehututkimukseen löytyy monin paikoin, mutta myös eroja ja uusia piirteitä on havaittavissa. Vaikuttaa siltä, että suomalainen kehumiskulttuuri voi olla murroksessa kansainvälisen digitaalisen verkkovuorovaikutusmuodon sekä erilaisten sosiaalisen median palvelujen myötä.</p> <p>Avainsanat – Nyckelord – Keywords Kehuminen, Instagram, verkkovuorovaikutus, keskusteluanalyysi</p>			
Säilytyspaikka – Förvaringställe – Where deposited Suomen kielen, suomalais-ugrilaisien ja pohjoismaisten kielten ja kirjallisuuksien laitos			
Muita tietoja – Övriga uppgifter – Additional information			

Sisällysluettelo

1 Johdanto	1
2 Teoreettinen viitekehys	2
2.1 Instagram toimintaympäristönä	3
2.2 Instagramissa tapahtuvan verkkovuorovaikutuksen keskeisimmät piirteet sekä keskustelunalyysin metodi	4
2.3 Kohteliaisuuden teoriaa	9
2.4 Kehujen teoriaa	10
2.4.1 Kehuista yleisesti	10
2.4.2 Kehujen vastaanottaminen	15
3 Aineisto	19
4 Kehujen vastaanoton analyysi	21
4.1 Kvantitatiiviset tulokset	21
4.2 Tykkäys	25
4.3 Emojit	29
4.4 Kiittäminen	34
4.5 Vastakehu	36
4.6 Selittely, kursailu ja torjuminen	38
4.7 Itsekehu	43
4.8 Kehumistilanteiden konventioilla leikittely	47
5 Lopuksi	52

1 Johdanto

Kehuminen on arkinen ilmiö, jota ei ole tutkittu vielä paljoa suomalaisesta aineistosta. Tarvetta suomalaisellekin lisätutkimukselle on, sillä tiedetään, että kehumisen tavat vaihtelevat kulttuureittain. Perinteisesti on ajateltu, että kehuminen ei välttämättä ole suomalaisille luontaista siinä missä sen ajatellaan olevan esimerkiksi amerikkalaisille. Vanhoissa suomalaisissa käytös- ja tapaoppaissa kehumista on suositeltu jopa välttämään, sillä sitä on pidetty muun muassa teennäisenä. Kehuminen kuuluu kuitenkin kohteliaisuuskäytäntöihin, ja sillä on monia funktioita sosiaalisessa kanssakäymisessä muiden kanssa. (Ks. esim. Etelämäki ym. 2013.)

Suomalainen aiempi kehututkimus on painottunut puhutun aineiston tutkimiseen. Digitaalisesta aineistosta kehuja on Suomessa tutkinut esimerkiksi Alanne (2018) pro gradu -tutkielmassaan, jonka aineistona oli WhatsApp-pikaviestisovelluksessa käyty ryhmäkeskustelu. Halusin tutkia kehuja lisää digitaalisesta keskusteluaineistosta, sillä vuorovaikutus on siirtynyt teknologian kehityksen, sosiaalisen median läpimurron sekä erilaisten palveluiden myötä paljon Internet-välitteisille alustoille. Verkkovuorovaikutuksen kieli poikkeaa lisäksi sekä puhutusta että perinteisemmästä kirjoitetusta kielestä, sillä siinä on piirteitä kummastakin, eivätkä sitä koske samat normit kuin muita kielimuotoja. (Ks. esim. Vauras 2008; Helasvuo ym. 2014; Kääntä 2016.)

Valitsin aineistonkeruu- sekä vuorovaikutusalustaksi Instagramin, joka on yksi suosituimmista sosiaalisen median palveluista. Esittelen kuvien ja videoiden julkaisuihin perustuvaa Instagramia enemmän toisessa luvussa. Instagramista kehumisen tutkimisen kannalta erityisen kiinnostavan tekee muun muassa se, että Instagram on kuvapainotteinen itsensä esittelyn alusta. Käyttäjät luovat visuaalisin avuin profiilistaan haluamansa näköisen, ja on julkisesti puhuttu, että annettu kuva itsestä on usein siloteltu. Moni myös seuraa Instagramissa julkaisujen suosiota, joka perustuu tykkäyksiin. Tykkäys voidaan tulkita positiiviseksi arvioksi julkaisusta, ja niiden voidaan ajatella siten olevan rinnastettavissa kehuihin. Kokemukseni mukaan Instagramissa kehutaan paljon toisia myös kommenttien muodossa, ja osasin odottaa, että kehuja ja siten aineistoa ei olisi vaikea löytää Instagramista. Koin alustan siten mainioksi kehuja tutkimiseen. Aiheen innostavuutta lisäsi esimerkiksi se, että vuoden 2018 väestön tieto- ja viestintätekniikan käyttö -tutkimuksen mukaan suomalaiset ovat erityisen aktiivisia Internetin käyttäjiä verrattuna muihin eurooppalaisiin. Onkin

mielenkiintoista tutkia vuorovaikutusta yhdellä suosituimmalla sosiaalisen median alustalla juuri suomalaisesta aineistosta.

Tutkielmani tarkoitus on luoda katsaus siitä, millaisia kehumistilanteet voivat suomalaisessa, kaikille avoimessa julkisessa digitaalisessa keskustelussa ylipäättään olla. Vaikka tutkimuksen keskusteluanalyttisen luonteen vuoksi tarkastelen kehumistilanteiden kokonaisuuden rakentumista, tarkennan fokuksen vielä erityisesti kehujen vastaanottoon. Aiempien tutkimusten mukaan kehujen vastaanottamisessa on esiintynyt melko suurta vaihtelua esimerkiksi hyväksymisen tason sekä tapojen suhteen (Etelämäki ym. 2013). Haluan tuloksillani luoda vertailtavaa materiaalia ja pyrkiä selvittämään, miten suomalaiset ottavat kehuja vastaan nykypäivänä, mutta erilaisessa vuorovaikutusympäristössä. Olen kiinnostunut siitä, minkälainen vaikutus kehujen vastaanottoon ja sen tutkimukseen sosiaalisen median alustalla voi olla. Perinteinen tapa- ja keskustelukulttuurimme on eittämättä murroksessa muun muassa globalisaation, Internetin sekä teknologian kehittyessä. Jo nyt on todettu, että suomalaisiin liitettävä vaatimattomuus on saanut hieman väistyä siinä, missä ulkomailta on saatu mallia esimerkiksi jouhevampaan ja rohkeampaan juttelukulttuuriin. (Sorjonen, HS 9.1.2017.) Kun kirjoitetun kommunikaation määrä ja merkitys kasvaa, myös sen tutkimuksen tarve kasvaa, sillä puhutun kielen tutkimus ei riitä antamaan täyttä kuvaa vuorovaikutuksestamme.

Tutkimuskysymykseni ovat

- Mitä havaintoja kehujen vastaanottamisen tavoista voi juuri Instagramissa tehdä?
- Löytyykö tendenssejä sille, että kiteytyneemmät kehut saivat kiteytyneemmiltä vaikuttavia vastaanottoja ja vastaavasti monimuotoisemmat kehut monimuotoisempia vastauksia?
- Kuinka suuri osa aineistoni julkaisujen kommenttikenttiin tulleista kommentteista on kehuja?

Viimeinen kysymys vaatii aineiston kvantitatiivista tarkastelua. Tarkastelen muitakin kvantitatiivisia lisäkysymyksiä analyysiluvun ensimmäisessä alaluvussa.

2 Teoreettinen viitekehys

Tämän luvun ensimmäisessä osiossa esittelen ensin Instagramia yleisesti toimintaympäristönä, jotta vuorovaikutusympäristö, jossa kehumistilanteet muodostuvat, tulisi

tutuksi. Toisessa alaluvussa esittelen Instagramia erityisesti sen vuorovaikutuksellisesta näkökulmasta. Esittelen samalla verkkovuorovaikutuksesta tehtyä tutkimusta sekä keskustelunanalyysiä metodina, ja pohdin sen soveltumista digitaalisen aineiston tutkimiseen. Kolmannessa alaluvussa syvennyn kohteliaisuuden teoriaan, ja viimeisessä alaluvussa käsittelen kehuja. Olen jakanut kehuja koskevan alaluvun kahteen alalukuun, joista ensimmäinen esittelee kehuja yleisemmin ja toinen alaluku kehuja erityisesti vastaanoton näkökulmasta.

2.1 Instagram toimintaympäristönä

Instagram (tulee sanoista *instant telegram* eli pikasähke) on vuonna 2010 julkaistu ja sittemmin Facebookin ostama käyttäjilleen ilmainen sosiaalisen median palvelu.

Instagramissa käyttäjät voivat julkaista kuvia ja videoita sekä tykätä muiden kuvista ja kommentoida niitä. Instagram poikkeaa siten esimerkiksi WhatsAppista siinä, että palvelun päätarkoitus ei ole toimia pikaviestipalveluna, joskin senkin suuntaisia ominaisuuksia on mahdollisuus palvelussa käyttää yksityiskeskustelujen puolella. Pääasiassa ovat erilaiset kuvat ja videot. Käyttäjät voivat halutessaan asettaa tilinsä yksityiseksi, jolloin vieraat ihmiset eivät voi ilman käyttäjän hyväksyntää nähdä hänen julkaisujaan tai niihin tulleita kommentteja. Tällöin muut voivat nähdä vain hänen nimimerkinsä, itsekirjoitetun mahdollisen esittelyn sekä profiilikuvan. Lisäksi Instagramissa on mahdollista esimerkiksi lähettää reaaliaikaisia live-lähetystyksiä.

Instagram on hyvin suosittu sovellus: jo muutamassa kuukaudessa perustamisvuotenaan rekisteröityneitä käyttäjiä kertyi yli miljoona, ja miljardin kuukausittain aktiivisten käyttäjien raja rikkootui vuonna 2018 (Leaver ym. 2020, s. 218–224). Instagram olikin 2010-luvun neljänneksi suosituin sovellus Facebookin, Facebook Messengerin ja WhatsAppin jälkeen (Miller 16.12.2019). Suomessa Instagramia käyttää Tilastokeskuksen tuoreimman vapaa-aikatutkimuksen mukaan (2017) joka kolmas siinä missä esimerkiksi Twitteriä käyttää vain joka kymmenes. Naiset käyttävät Instagramia hieman miehiä enemmän (37 % naisista sekä 28 % miehistä). Suurin osa käyttäjistä on nuoria: eniten Instagram-käyttäjiä on 15–19-vuotiaissa, joista 81 % käyttää sovellusta. 75-vuotiaat ja sitä vanhemmat eivät ole juurikaan ottaneet sosiaalista mediaa omakseen: vain noin 10 % käyttää esimerkiksi Facebookia ja Instagramia käyttää vain noin 2 %. Alaikäraja Instagramissa on 13 vuotta. Nuoret kuitenkin kiertävät yleisesti näitä rajoituksia.

Instagramista on muodostunut myös erilaisille organisaatioille Facebookin tapaan väylä päästä ainutlaatuisesti kosketuksiin kohderyhmien ja asiakkaiden kanssa. Instagramissa onkin paljon esimerkiksi julkisuuden henkilöitä sekä erilaisia yrityksiä ja muita organisaatioita, joiden toimia kuka vain voi seurata sovelluksen avulla. Instagramin kanssa pystyy tekemään halutessaan sopimuksia, jotka voivat esimerkiksi parantaa käyttäjätilin näkyvyyttä. Näkyvyys on monille yksityiskäyttäjillekin tärkeä syy käyttää Instagramia: julkisestikin on puhuttu tykkäyskulttuurista, jossa esimerkiksi vertaillaan, paljonko tykkäyksiä julkaisut kullakin saavat tai paljonko seuraajia on. Moni kokee suosion imartelevana, ja joillekin Instagram on mahdollistanut lopulta uuden uran ja tuonut taloudellista hyötyä. Moni esimerkiksi hankkii sponsoreita, joiden tuotteita esitellä Instagramissa, ja tällaiset henkilöt panostavat usein profiilinsa ulkonäköön ja omaan ulosantiinsa erityisellä tavalla.

Julkaisujen näkyvyyttä voi lisätä myös esimerkiksi hashtageilla eli erilaisilla tunnisteilla. Sana voi olla mikä tahansa, kunhan sen edessä on #. Jos julkaisussa on vaikkapa hevonen, ja käyttäjä haluaa, että hänen kuvansa on löydettävissä muiden hevoskuviksi merkittyjen julkaisujen joukosta, hän voi lisätä tunnisteeseen *#hevonen*. Monesti englanninkielisillä tunnisteilla voi saada enemmän näkyvyyttä (*#horse*). Tällä tavoin voi etsiä itseä kiinnostavasta aihepiiristä vieraidenkin ihmisten kuvia, ja alkaa vaikka seuraamaan uusia kiinnostavia käyttäjiä. Onkin tavallista, että osa seuraajista on täysin vieraita, ja seuraajia voi olla kaikkialta maailmasta. Hashtageja on tutkittu erikseenkin, ja osa tunnisteidenkäyttötapauksista ja tietyt tunnisteet (kuten *#brag* tai *#humblebrag*) on liitetty esimerkiksi kehuskeluilmioon (ks. esim. Matley 2017). Instagramia ei ole tutkittu suomenkielisten käyttäjien keskuudessa vielä paljon. Kansainvälisesti on esimerkiksi tutkittu, että kasvokuvat saavat eniten huomiota juuri esimerkiksi tykkäyksien muodossa (Bakhshi ym. 2014), ja että Instagramin käytöllä voi olla vaikutuksia esimerkiksi itsetuntoon (Paramboulis 2016).

2.2 Instagramissa tapahtuvan verkkovuorovaikutuksen keskeisimmät piirteet sekä keskustelunanalyysin metodi

Tässä luvussa esittelen tutkimuksessa käyttämäni vuorovaikutustutkimuksen metodia, keskustelunanalyysia sekä keskeisimpiä verkkovuorovaikutuksen piirteitä Instagramin näkökulmasta. Lisäksi pyrin nostamaan esiin digitaalisen keskusteluaineiston mahdollisia haasteita suhteessa perinteiseen keskustelunanalyysin metodiin.

Keskustelunalyysi on peräisin sosiologiasta, ja suuntauksen perustana pidetään Harvey Sacksin vuosina 1964–1972 pitämiä luentoja. Keskustelunalyysin metodin avulla tutkitaan perinteisesti vain aitoja vuorovaikutustilanteita. Näin pystytään selvittämään, miten ihmiset todellisuudessa käyttävät kieltä eri tilanteissa. Verkkoon siirtynyt digitaalinenkin keskustelu on ihmisten välistä aitoa vuorovaikutusta, ja siksi sitä pystytään tutkimaan keskustelunalyysia hyödyntäen. Metodin pohjimmainen ajatus on, että vuorovaikutus on yksityiskohtiaan myöten jäsentynyttä toimintaa, ja juuri jäsentyneisyys mahdollistaa yhteisymmärryksen (Heritage 1996 [1984]: 236). Keskustelunalyysin mukaan keskustelun kulkuun vaikuttaa kolme keskustelun rakentumisen jäsenystä: vuorottelu-, korjaus- sekä sekvenssijäsennys. Tutkimukseni kannalta olennaisin on sekvenssijäsennys. Esittelen käsitettä hieman edempänä.

Kasvokkaiselle keskustelulle on ominaista se, että keskustelu tapahtuu reaaliaikaisesti fyysisesti läsnä olevien henkilöiden välillä. Verkkokeskustelut puolestaan voivat olla samankaltaisesti synkronisia tai sitten asynkronisia. Instagramin keskusteluissa on kumpiakin piirteitä. Synkroninen keskustelu näkyy Instagramissa parhaiten yksityiskeskusteluissa. Jotta keskustelu olisi synkronista, tulee keskustelijoiden olla samaan aikaan paikalla keskustelussa. Tällöin he saavat toistensa viestit reaaliajassa ja näkevät, kun toinen kirjoittaa tai on nähnyt viestin. Viestit säilyvät Instagramissa ikuisesti, jos niitä ei poisteta. Osittain juuri siksi yksityiskeskustelutkin voivat toimia asynkronisesti. Tällöin keskustelua voidaan verrata kirjeenvaihtoon: keskustelijat vastaavat pidemmällä viiveillä toisilleen. Verkkokeskusteluiden asynkronisuus mahdollistaa myös sen, että kukin voi olla osallisena samanaikaisesti useissa eri keskusteluissa. Se ei ole kasvokkaisessa keskustelussa oikeastaan mahdollista.

Oman aineistoni keskustelut ovat ennemmin juuri asynkronisia, sillä olen poiminut kehut julkisilta kommenttikentiltä, en yksityiskeskusteluista. Kommenttikentistä näkee vain suurin piirtein, milloin kommentit on lähetetty, ja mitä enemmän aikaa kuluu, sitä suurpiirteisemmäksi tieto muuttuu. Esimerkiksi noin vuosi sitten lähetetyistä kommentteista näkee vain, montako viikkoa sitten kommentti on lähetetty. Vaikka kehun saanut käyttäjä saattaa saada ilmoituksen tulleesta kommentista reaaliajassa, hän ei välttämättä vastaa siihen heti. Kehun saanut käyttäjä saattaa myös huomata saamansa kommentin reilusti myöhemmin kuin reaaliajassa. Keskustelijat keskustelevat tällöin toisistaan riippumatta, omassa tahdissaan. Kavokkaisessa keskustelussa viipeillä on usein merkittävä vaikutus keskustelun etenemiseen. Digitaalisessa aineistossa vastausviipeitä ei voida tulkita samaan tapaan, ja syyt niille voivat olla moninaisia.

Saman julkaisun kommenttikentässä voi olla useita eri keskustelunaloituksia eri käyttäjiltä. Keskustelut muodostavat aiemmin mainitsemiani sekvenssejä, joilla on kullakin oma toimintonsa. Toiminnot saattavat liittyä esimerkiksi huolenkerrontaan, pyyntöihin tai kysymyksiin. Myös kehu muodostavat omia sekvenssejään. Sekvenssijäsennys kuvaa sitä, miten keskustelijoiden puheenvuorot kytkeytyvät toisiinsa. Kehusekvenssit voivat olla joko lyhyitä, yhden vuoron mittaisia tai useista vuoroista koostuvia monimutkaisempia kokonaisuuksia. Kullakin sekvenssillä on oma tehtävänsä keskustelussa. Julkaisun tekijä saattaa reagoida kunkin aloitukseen erikseen, jolloin kommenttikenttään muodostuu useita pienen porukan, joskin julkisia, keskusteluja. Voisi luonnehtia, että tällöin aloitukset muodostavat kukin oman topiikkinsa tai toimintalinjansa, eivätkä julkaisun kommentoijat ole varsinaisesti keskenään vuorovaikutuksessa. Kommentoijilla on kuitenkin vapaus muodostaa kenttään minkälainen keskustelu tahansa. Toisinaan kommenteista muodostuukin yhtenäinen keskustelu. Myös tykkäämällä toisen kommentista voi ottaa osaa keskusteluun. Voidaan ajatella, että julkaisu, koostui se sitten esimerkiksi pelkästä kuvasta tai kuvasta sekä kuvatekstistä, toimii aina aineistossani etujäsenenä, johon kehu tulevat responssina. Joihinkin kehuihin puolestaan ei tule vastausta. Siksi työni kannalta olennaista on tarkastella laajemmin kehujen sekventiaalista rakentumista.

Keskustelut saattavat vaikuttaa toisinaan kaoottisilta etenkin, jos osanottajia on paljon. Ihminen oppii kuitenkin jo lapsena kielen käyttöön liittyvän normiston, jonka avulla keskustelut toimivat (Hakulinen 1997b: 33). Sosiaalisen median palveluissa on lisäksi pyritty ottamaan verkkovuorovaikutuksen haasteet huomioon tarjoamalla erilaisia keinoja muun muassa viestien kohdentamiseen. Instagramissa on esimerkiksi mahdollista käyttää @-merkkiä varmistamaan, että haluttu ihminen varmasti huomaa kommentin. Keskustelut koostuvat siis eri muotoisten lausumien toiminnoista, joiden avulla keskustelijat tekevät tekoja, eivät ainoastaan symbolisesti kielen avulla kuvaa asioita. Jokainen kielellinen ilmaus on symbolisen lisäksi indeksikaalinen. Tämä tarkoittaa sitä, että ilmaukset ovat kontekstisidonnaisia. Keskustelunanalyysin toinen keskeinen ajatus onkin, että jokainen lausuma luo lisää kontekstia, ei ainoastaan heijasta sitä. Merkitys toiminnoille syntyy lopulta vastaanottajan tulkinnasta. Seuraava lausuma myös osoittaa aina tulkintaa edellisestä lausumasta ja antaa siten vihjeen kuulijalle yhteisymmärryksen tasosta. (Heritage 1996 [1984]: 307.) Vaikka tämä tutkimus keskittyy ensisijaisesti nimenomaan kehujen vastaanottajien reaktioihin, tulee niitä tarkastella aina aiemman vuoron valossa vuorovaikutuksellisesta näkökulmasta.

Kasvokkaista keskustelua värittää erilaiset eleet, ilmeet sekä prosodiset keinot – nonverbaalin viestinnän kautta välittyy suuri osa viesteistä keskusteluissa. Esimerkiksi ainoastaan partikkeleista koostuvissa suomalaisissa kehuissa, kuten *voi että*, kehu ilmaistaan erilaisilla äänteiden venytyksillä sekä painotuksilla (Etelämäki ym. 2013: 466).

Verkkovuorovaikutuksessa tällaisia keinoja ei usein ole käytettävissä ellei ääniviestimahdollisuutta ole. Näitä korvaamaan on luotu esimerkiksi erilaisia *emojeja* eli tunneikoneita. Valikoima on laaja: on kasvojen ilmeiden kuvaamiseen keskittyviä emojiä, kuten 😊 tai 😞, mutta myös erilaisia esineitä, ruokia, luontoa tai esimerkiksi harrastuksia kuvaavia emojiä. Emoji-sana on japania, jossa sanojen eri osat tarkoittavat: *e* = kuva, *mo* = kirjoitus, *ji* = merkki. Muhammadin (2016) kyselytutkimuksessa haastateltavat vastasivat käyttävänsä emojiä lähinnä epämuodollisissa keskusteluissa, eniten ystävien tai perheen kanssa. Emojien tärkeimpiä käyttösyitä olivat tunteiden ilmaiseminen, mielenkiinnon lisääminen sekä sävyn keventäminen tai sanoman selventäminen.

Instagramin tietojen mukaan (engineering.instagram.com, viitattu 17.4.2020) juuri suomalaiset käyttivät eniten emojiä Instagramissa vuonna 2015 – yli 60 %:ssa teksteistä. Seuraavaksi eniten emojiä teksteissä käyttivät ranskalaiset (50 %). Emojien käytön suosiosta kertoo esimerkiksi myös se, että The Oxford Dictionary nimesi vuoden 2015 sanaksi varsinaisen kielellisen sanan sijaan itkunaurua kuvaavan emojin eli 😂. Emojien avulla voidaan pikaviestimissä nopeasti kuvata tuntemuksia ja ajatuksia ilman, että välttämättä tarvitsee varsinaisesti kirjoittaa mitään, mikä on monesti etu tehokasta ja nopeaa viestintää tavoitellessa (Pele 2016: 397). Uskoakseni emojien käyttö on jatkuvasti lisääntynyt ihmisten muun muassa totuttua yhä enemmän niiden käyttöön sekä tarjonnan monipuolistuttua. Emojien sekä muiden multimodaalisten toimintojen, kuten tykkäyksien, tulkinta on keskustelunanalyysin metodille uusi ulottuvuus sekä haaste perinteiseen keskustelunanalyysiin verrattuna (ks. Meredith 2019.)

Digitaalinen keskustelu poikkeaa aiemmista kielimuodoista. Verkkovuorovaikutuksessa käytettävälle, puhutusta ja muuten kirjoitetusta kielestä poikkeavalle kielimuodolle on annettu termi verkkokieli sekä Suomessa verkkosuomi. Verkkokieli ei siis ole esimerkiksi kirjoitettua puhetta, mutta ei myöskään perinteistä kirjoitettua kieltä, vaan siinä on piirteitä molemmista. Siksi sitä voidaan pitää ihan omana eli neljäntenä kielimuotona edellä mainittujen muotojen sekä viittomakielen rinnalla (ks. esim. Crystal 2011: 16). Verkkokieltä käytetään usein nopeaan viestintään puheen tapaan, ja se voi olla hyvinkin epämuodollista (Thurlow, Lengen ja Tomic 2004: 125). Viestit saattavat rakentua minimipalautteen muotoisista vuoroista, kuten

joo tai *nii*, mikä on tyypillistä puhutuille arkikeskusteluille. Verkkosuomen käsitettä käyttäneen ja Suomessa verkkovuorovaikutusta tutkineen Vauraan (2008: 210–211) mukaan verkkosuomea eivät myöskään esimerkiksi koske samat oikeinkirjoitussäännöt kuin kirjakieltä.

Instagram-keskusteluja tutkiessa voi olla hyödyllistä ottaa huomioon myös termi osallistumiskehikko. Se erittelee rooleja puhujan ja kuulijan välillä: jokainen samassa tilassa oleva henkilö, joka kuulee keskustelun (tahattomasti tai tarkoituksella), kuuluu osallistumiskehikkoon. Esimerkiksi kasvokkaisessa keskustelussa voidaan ajatella usein tiedettävän melko varmasti, keitä osallistumiskehikkoon milloinkin kuuluu. Koska Instagram on julkinen verkkoalusta ja tutkimani käyttäjätilit ovat julkisia, periaatteessa kuka vain pääsee käsiksi julkaisuihin ja viesteihin. Näin ollen osallistumiskehikko voi olla valtava. Goffman nimittää sivustakatsojaksi henkilön, jolle ei tarkoituksenmukaisesti puhuta, mutta hänen on mahdollista jakaa kuultu tieto. (Goffman 1981: 131–137.) Vaikka käyttäjä tarkoittaisi osoittaa vuoronsa vain yhdelle henkilölle, muut pystyvät lukemaan tämän viestin, eikä käyttäjä tiedä, ketkä kaikki sen tulevat näkemään. Tieto voi oletettavasti vaikuttaa ihmisiin eri tavalla. Seuraava aineistoa etsiessä vastaan tullut esimerkki kuvaa tätä hauskaasti:

tuijapakkanen Äitin pupu 🐰👀
5vk 1 tykkäys Vastaa

 perttupakkanen @tuijapakkanen
älä nyt kaikkien kuullen ku
nolostuttaa!
5vk Vastaa

 tuijapakkanen @perttupakkanen
😂
5vk Vastaa

Käyttäjän äiti osoittaa rakkautta pojalleen, joka vastaa äidilleen, että *älä nyt kaikkien kuullen ku nolostuttaa!* Kommentin voi ajatella olevan humoristinen, mutta moni voi ajatella tosissaan näin, mikä paljastaa jotain suhtautumisestamme laajoihin osallistumiskehikkoihin. Toiset käyttäjät saattavat harkita toisia enemmän, mitä he haluavat julkisesti itsestään jakaa tai millä tavalla he haluavat esiintyä. Instagramin laaja osallistumiskehikko voi vaikuttaa käyttäjien vuorovaikutukseen vaikuttaviin valintoihin ja siten keskustelujen luonteeseen. Tutkija ei kuitenkaan helposti tiedä, milloin keskusteluun on vaikuttanut tällaiset seikat.

Vaikka digitaalisessa keskustelussa on suuria eroja puhuttuun ja esimerkiksi kasvokkaiseen vuorovaikutukseen verrattuna, ainakin vuoron muotoilun sekä sekventiaalisuuden analyysi soveltuvat työkaluiksi myös digitaalisen aineiston keskustelunanalyttiseen tutkimukseen (ks. Virtanen & Kääntä 2018). Digitaalista keskustelua on tutkittu keskustelunanalyttisesti jo 1990-luvulla (esim. Garcia ym. 1999). 2010-luvulla tutkimusintressit sekä lähestymistavat ovat moninkertaistuneet. Merkittävä syy on ollut Web 2.0 eli sosiaalisen median läpimurto sekä siitä syntyneet yhteiskunnalliset lieveilmiöt. Digitaalisen keskusteluaineiston analyysia varten on myös pyritty räätälöimään omaa versiota keskustelunanalyysista pohtimalla keskustelunanalyysin lähtökohtia suhteessa digitaalisen vuorovaikutuksen erityispiirteisiin (ks. Gilesin ym. 2015 digitaalisen keskustelunanalyysin ohjelmanjulistus).

2.3 Kohteliaisuuden teoriaa

Kohteliaisuus on moninainen ilmiö, jota ei ole yksinkertaista määritellä, mikä johtuu osittain siitä, että tavat ilmaista kohteliaisuutta vaihtelevat jossain määrin kulttuureittain (Kummer 1992: 325.) On siis vaikea luoda yleispäteviä kohteliaisuuden määritelmiä. Kohteliaisuutta onkin tutkittu hyvin laajasti eri näkökulmista, mikä on täydentänyt vähitellen kohteliaisuuden laajaa määritelmää. Wattsin (2003: 97) mukaan kohteliaisuus on tilanteeseen sopivaa käytöstä, ja Lakoff (1975: 64) puolestaan määrittelee kohteliaisuuden kommunikaatiota eri tavoin helpottaviksi keinoiksi. Kohteliaisuus voidaan nähdä myös strategisina keinoina vältellä konflikteja (Leech 1983: 19). Kohteliaisuuden avulla ihmisten uskotaan myös osoittavan ottavansa toiset huomioon (Wang 2014: 271).

Tunnetuimpia kohteliaisuusteorioita on Brownin ja Lewinsonin (1987 [1978]) kasvojen suojelemiseen perustuva teoria. He hyödynsivät sosiologian tutkijan Goffmanin (1971: 10) kasvojen käsitettä. Heidän mukaansa jokaisella on positiiviset ja negatiiviset kasvot, joita ihminen pyrkii eri tavoin vahvistamaan tai suojelemaan vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Jokainen pyrkii lisäämään kasvoja suojelevia toimia ja välttelemään kasvoja uhkaavia tapahtumia. Positiivisen kohteliaisuuden lähestymistapa, jossa keskustelijat pyrkivät osoittamaan toisilleen muun muassa hyväksyntää sekä samanmielisyyttä, onnistuu parhaiten toisilleen aidosti läheisten ihmisten välillä. Heidän välillään ei ole niin paljoa esimerkiksi valtasuhteiden epätasapainoa ja he tuntevat toisensa paremmin, jolloin heidän on esimerkiksi helpompi hyväksyä sekä kunnioittaa toistensa tapoja toimia sekä ennustaa, kuinka paljon heidän sanansa voivat uhata toistensa kasvoja. Keskenään etäisempien tai vieraampien ihmisten välillä kohteliaisuus onkin usein negatiivista eli kasvoja suojelevaa, mikä näkyy

esimerkiksi muodollisuutena sekä pidättyvyytenä. Erityisesti itsensä jotenkin statukseltaan alemmaksi kokeva voi toimia negatiivisen kohteliaisuuden keinoin. Erityisesti negatiiviseen kohteliaisuuteen turvautuvat keskustelijat pyrkivät aktiivisesti tunnistamaan toistensa toimintatapoja ja asennoitumista, ja pysyttelevät turvalliselta tuntuvalle maaperällä lausumisissaan.

Kohteliaisuutta voi pitää haastavana määritellä siksikin, että lopulta jokainen määrittää itse, minkä voi tilanteessa kokea kohteliaisuutena. Kohteliaisuuden vastaanottaja ei välttämättä koe syystä tai toisesta saamaansa viestiä samanlaisena kuin sen tuottaja on sen tarkoittanut. Yksilö peilaa kaikkea sidottuna kontekstiin, jossa kohteliaaksi mahdollisesti tarkoitettu ilmaus esitetään (ks. esim. Culpeper 2011: 404) sekä suhteessa omiin kokemuksiinsa sekä kulttuuriin, jota kieli kantaa ja jonka ympäröimä on. Tästä syystä myös kohteliaisuudet eroavat eri kulttuureissa. Brownin ja Lewinsonin kohteliaisuusteoria onkin saanut osakseen myös kritiikkiä, vaikka heidän mukaansa se on universaali. Teoria on leimattu ennemmin länsimaiseksi sekä yksilön kokemuksia korostavaksi. Teoriaa on myös kritisoitu sen jäykkyydestä. Esimerkiksi Wattsin (2003: 114) sekä Werkhoferin (1992: 155) mukaan sosiaalista etäisyyttä tai valtasuhteita ei tulisi nähdä muuttumattomina. Nämäkin tekijät voivat vaihdella tilanteittain samojen ihmisten välillä.

2.4 Kehujen teoriaa

Vaikuttaa siis siltä, että kohteliaisuus on tilannekohtaista sopivaa käytöstä, jossa merkittävää on puhujien intentiot sekä tulkinnat. Kohteliaisuutta ei ole toisinaan ole tästä syystä kovin helppoa tutkia keskustelunanalyttisin keinoin, sillä tutkija ei voi päästä puhujien päin sisään. (Ks. esim. Watts 2003; Lappalainen ym. 2009; Tanner 2012.) Sama haaste koskee omaa tutkielmaani, jossa minulla ei voi aina olla täyttä varmuutta tilanteiden todellisesta laidasta. Kehut sijoittuvat kuitenkin kohteliaisuuden alle selkeämmin rajattavaksi joukoksi. Silti niiden perinpohjaiseen määrittelyyn tarvitaan monia näkökulmia. Luvun ensimmäisessä alaluvussa avaan kehun termiä yleisemmin kehuista tehtyjen tutkimusten pohjalta. Toisessa alaluvussa syvennyn siihen, mitä työni kannalta erityisen merkityksellisestä kehujen vastaanotosta on saatu selville tähänastisissa tutkimuksissa.

2.4.1 Kehuista yleisesti

Kehuja on tutkittu useissa kielissä, tavallisimmin juuri kohteliaisuustutkimuksen näkökulmasta. Diskurssianalyttisiä sekä pragmaattisia tutkimuksia on tehty runsaasti, ja

sivuan osaa näistä tässä luvussa. Keskustelunanalyyttisiä tutkimuksia on vähemmän. Niistä viitatuimpia ovat esimerkiksi Pomerantz (1978) amerikanenglantilaisia sekä Golat (2005) saksankielisiä kehuja tarkastelevat tutkimukset. Systemaattisia suomenkielisiä arkikeskusteluja tarkastelevia kehututkimuksia ei ollut tehty ennen vuoden 2013 Etelämeren, Haakanan ja Halosen tutkimusta. Sittenkin kehuja Suomessa esimerkiksi digitaalisesta aineistosta on tutkinut esimerkiksi Alanne (2018) pro graduunsa, joka käsittelee kehumista WhatsApp-pikaviestisovelluksessa.

Perustavanlaatuinen käsitys kehuista on, että niillä osoitetaan tavalla tai toisella puhekumppanille myönteisiä emootioita (Brown ja Lewinson 1987 [1978]: 70). Tarkemmin kehumista voidaan pitää puheaktina, jossa puhuja implisiittisesti tai eksplisiittisesti antaa tunnustusta jollekulle toiselle asiasta, jonka puhuja sekä kehun vastaanottaja ymmärtävät hyväksi ominaisuudeksi (Holmes 1986: 485). Kehuminen on yksi affektisista puhetoiminnoista. Sillä on siis asenteita sekä tunteita puheena olevaa asiaa kohtaan ilmaiseva tehtävä tekstissä siinä missä muita puhetoimintoja ovat esimerkiksi kysyminen, kääntäminen tai tervehtiminen. Affektiseen käyttöön on vakiintunut muun muassa erilaisia kielellisiä rakenteita sekä leksikaalisen tason ilmauksia: esimerkiksi huudahduslauseet, voimasanat sekä interjektiot (esimerkiksi *hmm*, *hyi*, *ai*). Myös esimerkiksi johtimilla (*koiruli*) sekä kirjoitetussa kielessä erilaisin typografisin keinoin voidaan ilmaista affektia (esimerkiksi huutomerkki, kolme pistettä). (Ks. Searle 1992; (VSK 2004: määritelmät, s.v. *puhetoiminto* sekä *affektinen ilmaus*.) Puhutussa kielessä myös esimerkiksi prosodialla on suuri merkitys affektin kannalta (VSK §1709). Omassa aineistossani prosodiaa korvaa muun muassa erilaisia ilmeitä ja eleitä kuvaavat emoji. Kehujen voidaan ajatella siis olevan eräänlaisia (affektisia) kannanottoja (Pomerantz 1978), joihin kehuja vastaanottaja voi vastata monella tavalla. Käsittelen vastaanottamisen keinoja seuraavassa alaluvussa. Parhaimmillaan ja tavallisimmillaan kehumisella on positiivinen sosiaalinen vaikutus. Kehujen on tutkittu esimerkiksi lisäävän ja ylläpitävän solidaarisuutta puhekumppaneiden välillä (Wolfson ja Manes 1980). Positiivisen palautteen antamisen lisäksi kehuminen on aina arvioimista, ja kehuja esiintyy myös useiden muiden toimintojen yhteydessä. Kaikki kehut eivät siten ole ongelmattomia, spontaaneja kohteliaisuuksia. Kehut voivat olla väline keskustelijoille neuvotella monimutkaisistakin suhteasioista. Kehuilla on siis myös ”pimeät puolensa”. (Etelämäki ym. 2013: 487.)

Monen tutkimuksen mukaan kehut ovat tavallisesti syntaktisilta, semanttisilta ja leksikaalisilta ominaisuuksiltaan melko yksinkertaisia. Kehuja on luonnehdittu toisinaan jopa kaavamaisiksi

– kohteliaiksi, mutta ei kovin luoviksi puhetoiminnoiksi (Holmes 1995: 127).

Englanninkielisiä kehuja tutkineen Wolfsonin (1984: 236) mukaan kehujen käytetyimpiä kielenaineiksia olivat adjektiivit, joista viisi toistui erityisesti. Adjektiivit olivat *nice*, *great*, *beautiful*, *pretty* sekä *good*, ja ne kattoivat 60 % käytetyistä kehuista adjektiiveista.

Semanttisesti positiivisia verbejä sisältävissä kehuissa verbi oli joko *like* tai *love* 86 % osuudella. Englanninkieliset kehut korostavat tällä tavoin subjektia: *I like / I love*. Suomen ja esimerkiksi saksan kielissä kehut ovat tavanneet rakentua usein ennemmin esimerkiksi kopulalauseen kautta eli *olla*-verbin avulla. Tällöin kehu esitetään objektiivisesti ikään kuin yleisen totuuden kaltaisena, ei vain omana mielipiteenä. (Etelämäki ym. 2013: 475.) Löysin kuitenkin aineistoa etsiessäni suomenkielisestäkin aineistosta tällaisia subjektia korostavia tapauksia:

marleenasd rakastuin sun paitaan 😍

2pv 1 tykkäys Vastaa

sirutuulias @marleenasd Ihana, ehdottomasti mun tän hetken lempparineule myös! 💖✨

2pv 1 tykkäys Vastaa

marleenasd @sirutuulias no en yhtään ihmettele 😍

2pv 1 tykkäys Vastaa

Kehuja käyttää *rakastua*-sanaa, ja korostaa, että juuri hän pitää kehun vastaanottajan paidasta. Jään pohtimaan, että voidaan ajatella, että kehu on joka tapauksessa aina lopulta kehujaan mielipide, kannanotto. Voi olla, että kehun objektiivisen kuuloiseksi muutettu rakenne saattaa saada kehun kuulostamaan yleiseltä totuudelta, mutta jos pyrkimyksenä on joka tapauksessa samanmielisyys kehujaan kanssa, tällainen subjektiivinen rakenne ei välttämättä ohjaa kehun suomalaista vastaanottajaa vähättelemään kehua. Ainakin tässä kehun vastaanottajan vaikuttaa olevan helppoa olla samaa mieltä sekä hyväksyä kehu. Ehkä kyse on kulttuurieroista ja siitä perinteisestä ajatusmallista, jossa suomalaisten ajatellaan tarkoittavan sitä mitä he sanovat. Aihetta voisi tutkia enemmänkin.

Muita suomalaisten kehujaan piirteitä on aiemman tutkimuksen esimerkiksi se, että persoonaa ei tavata ottaa mukaan kehujaan: lausumissa viitataan vain harvoin kehujaan tai kehujaan esimerkiksi 1. tai 2. persoonan tai nimien avulla (Etelämäki ym. 2013: 468).

Manesin ja Wolfsonin (1981: 115) mukaan tavallisimmin kehut rakentuvat syntaktisesti jopa vain kolmella tapaa. Esimerkiksi Etelämäen ym. (2013: 466–467) suomalaisesta aineistosta käy kuitenkin ilmi, että vaikka kehumisessa on erilaisia kaavamaisia tendenssejä, kehumiseen voidaan lopulta käyttää mitä tahansa rakenteita. Näkökulma kehumisessa esiintyvistä variaatiosta onkin sittemmin yleisesti laajenunut. Shawin ja Kitzingerin (2012: 216) mukaan useissa kehututkimuksissa vähemmän stereotyyppiset kehut ovat saattaneet jäädä käsittelemättä vahingossa tai jopa harkitusti ensisijaisten kehuteorioiden painotuksen vuoksi. Etelämäen ym. (2013: 486) mukaan variaatiota ilmenee kehujen rakenteen lisäksi muun muassa siinä, mitä kehutaan, millaisin kielellisin keinoin kehuja otetaan vastaan ja millaisissa toimintakonteksteissa kehut esiintyvät. Toimintaympäristö ja kehun tarkoitus voi vaikuttaa kehulausuman sekä vuoron rakenteelliseen monimukaisuuteen. Rakenteen tulee palvella kehun mahdollisesti monikerroksisia tarkoituksia. Kehut voivat esiintyä esimerkiksi aiemmin mainituissa pyyntösekvensseissä. Pyyntöjen yhteydessä esiintyvät kehut toimivat yleensä ikään kuin perusteluna pyynnölle: Etelämäen ym. (2013: 480) aineistossa joku esimerkiksi kysyi kierrellen apua remonttiin, ja kertoi ryhmäpuhelussa tarvitsevansa *tollast vahvaa miestä niinku Arto*, joka oli kuulolla. Perustelun lisäksi kehun tarkoitus saattoi olla lieventää pyynnön ongelmallisuutta. Kehujan äänensävy muuttui leikilliseksi, ja kehu nousi kohosteiseksi. Kehumisen keino on kuitenkin melko tunnistettava, ja sitä voidaan pitää ongelmallisena. On kuitenkin tavallista, että jollain tavalla ongelmallista vuoroa pyritään pehmittämään positiivisella toiminnolla. Kehuja voidaan käyttää myös esimerkiksi kutsuista tai tarjouksista kieltäytymisiin. (Etelämäki ym. 2013: 482.)

Eräs tavallinen kehumiseen liittyvä ilmiö on myös esimerkiksi niin sanottu kehujen kalastelu, joka on mainittu useissa tutkimuksissa. Golaton (2005) lisäksi esimerkiksi Etelämäki ym. (2013) sekä Alanne (2018) ovat havainneet kehujen kalastelutapauksia aineistoissaan. Tällaisissa tapauksissa on syntynyt vaikutelma, että kehun vastaanottaja on kehun saamista aiemmin toiminut jollain tapaa siten, että kehu muuttuu odotuksenmukaiseksi seuraavaksi teoksi (Etelämäki ym. 2013: 482). Kehujen kalastelu voi olla tiedostettua tai tiedostamatonta, ja ilmiötä voi lopulta olla haastava todentaa keskustelunanalyysin keinoin, sillä sen avulla ei päästä eikä pyritäkään ihmisen mielen sisään. Voi olla neutraalimpaa todeta, että vaikuttaa siltä, että tietynlaiset toiminnot näyttävät aktivoivan kehujaa tuottamaan kehun seuraavaksi lausumaksi. Kehujen kalastelu nähdään usein ongelmallisena, jopa ärsyttävänä. (Etelämäki ym. 2013: 482.) Instagram on kiinnostava alusta kehujen kalastelun tutkimiseen, sillä palvelussa on tutkittu olevan ominaisuuksia, jotka saattavat houkutella sellaisia, jotka

haluavat hakea julkaisuillaan ihailua ja esimerkiksi parannusta itsetuntoonsa (Paramboulis ym. 2016). On tutkittu, että kasvokuvat tapaavat saada Instagramissa eniten tykkäyksiä ja kommentteja (Bakhshi ym. 2014: 965). Pohdin, että voi olla mahdollista, että julkaisut itsessään saattavat toimia kehuja kalastelevana toimintona. Moni tuttavani tuntuukin suhtautuvan jollain tavalla kriittisesti omakuviin sekä niihin liitettyihin tunnisteisiin. Ehkä monesti siksi voi myös arkikeskusteluissa kuulla tai nähdä esimerkiksi Internetin keskustelupalstoilla, että joku pyrkii korostamaan, ettei kalastele toiminnoillaan kehuja (Etelämäki ym. 2013: 486). Toisaalta toisinaan ihminen tarvitsee arvioita sekä kehuja itsestään, ja minusta on ymmärrettävää, että niitä pyydetään epäsuoraan tai suoraan. Kuten edellä on todettu, kehuilla ja kohteliaisuuksilla on usein merkittävä vaikutus ihmisten välisissä suhteissa. Kalasteltujen kehujen ongelmana voidaan kuitenkin pitää myös niiden aitoutta: ne ovat toiminnoltaan erilaisia kuin spontaanit, kehuja itsestä lähtevät kehut. Ne eivät aloita uutta puhejaksoa vaan tapahtuvat toisen toiminnon paikalla. (Etelämäki ym. 2013: 487.)

Koska keskityn omassa työssäni nimenomaan kehujen vastaanottoon, minulla on kehujen tarkastelun tukena kommentin vastaanottajan reaktio. Keskustelut ovat monesti monitulkintaisia, jolloin kommentin vastaanottajalla on mahdollisuus reagoida monella tapaa. Kommenttien tulkintaan voi vaikuttaa moni asia aina sosiaalisista suhteista, kontekstista muun muassa vastaanottajan kokemusmaailmaan. Viestien ymmärtämiseen saattaa vaikuttaa myös esimerkiksi se, että vuorovaikutus ei tapahdu kasvokkain vaan sosiaalisessa mediassa, verkkokielen sekä palvelun ominaisuuksien ehdoilla. Pyrin itse rajaukseen, jossa havainnoin mahdollisimman laajasti erilaiset tilannekohtaiset kehut sekä arvioin, mihin mahdollisesti vähemmän stereotyyppisiin kehucommentteihin vastaanottajat ovat reagoineet kuin kehuihin. Huomionarvoista rajauksessani on myös se, että koska Instagram-käyttäjät julkaisevat paljon myös sisältöä, jossa he eivät itse esiinny, aineistoni kehut eivät aina kohdistu suoraan puhekumppaniin eli kommentin vastaanottajaan itseensä. Kehun kohteena saattaa olla esimerkiksi lapsi tai käsityö. Kommentin vastaanottaja on kuitenkin joka tapauksessa julkaisuun tulneiden kommenttien käsittelijä, kehuva kommentin vastaanottaja, joka reagoi niihin sopivaksi näkemällään tavalla. Tällä tavoin on mahdollista tutkia myös sitä, millä tavoin kehuva kommentin vastaanottaja suhtautuu kehuihin, jotka eivät kohdistu ainakaan välttämättä suoraan häneen. Etelämäki ym. (2013) ovat tutkineet kehuja vastaanottoa tapauksissa, joissa kehu kohdistuu korkeintaan epäsuorasti puhekumppaniin (esimerkiksi omaisuuden kehumistapauksissa), ja voidaan ajatella, että usein kehu kohdistuu silti kehuun

vastaanottajaan. Vaatteita kehuessa kehuja saattaa epäsuorasti kehua samalla myös kehun vastaanottajan tyyliä sekä taitoja.

Määrittelen kehua vielä oman työni kannalta siten, että olen rajannut aineiston ulkopuolelle rakkaudenosoituksiksi kokemani kommentit, vaikka niiden voidaan tulkita ilmaisevan positiivista arviota. Rajaus ei mielestäni ollut aina helppo. Luin rakkaudenosoituksiksi esimerkiksi pelkät sydänemoji tai kommentit kuten *rakas* + sydänemoji. Otin vertailun vuoksi mukaan kuitenkin esimerkiksi sydänsilmäiset (👁️) emoji, jotka kuvastavat minusta enemmän ihailua. Rajaukseni perustuu muun muassa siihen, että en esimerkiksi löytänyt tapauksia, joissa joku olisi vastannut sydänemojiin kiitoksin, mutta esimerkiksi sydänsilmäisiin emojiin löysin tällaisia vastauksia, kuten:

oonamikkoneen 🍷🔥

3vk Vastaa

saloveeti @oonamikkonen kiitos

3vk Vastaa

Vastaukset esimerkiksi sydänemojiin olivat minusta tulkittavissa enemmän vastarakkaudenosoituksiksi. Rajaus vaikuttanee eniten kvantitatiivisiin tuloksiin, joita olen esitellyt analyysiluvun ensimmäisessä alaluvussa. Kvalitatiivisessa osiossa pyrin esittelemään mahdollisimman monipuolisesti erilaisten kehuiksi vähänkään laskettavien vastaanoton tapoja.

2.4.2 Kehujen vastaanottaminen

Suomalaisten on esimerkiksi aiempien tapaoppaiden (esim. Seppälä & Virkkunen 1977) mukaan tunnut ajattelevan, että kehuminen on muun muassa teennäistä, eikä kehuista tule kiittää, eikä koko kehuminen istu suomalaiseen kulttuuriin kovin hyvin (mts. 208, 209). Kehumisen voidaan ajatella sopivan hyvin esimerkiksi amerikkalaisille, jotka tunnetaan kevyestä jutustelusta, small talkista. Tutkimukset ovat kuitenkin osoittaneet, että suomalaiset ottavat kehut tavallisesti myönteisesti vastaan, ja niistä kiitetään (Etelämäki ym. 2013: 472). Käytösoppaat eivät siten ole täysin oikeassa ainakaan enää. Tutkimusten mukaan amerikanenglantilaisia kehuja ei välttämättä pidetä yhtä vakavasti otettavina kannanottoina kuin esimerkiksi suomalaisten kehuja, sillä suomalaiset vastaavat amerikkalaisia jopa

tavallisemmin hyväksyvästi kehuihin. Suomalaisten on myös perinteisesti ajateltu tarkoittavan, mitä he sanovat. Tällöin kehua voidaan pitää enemmän totena, ja se on helpompi hyväksyä. (Etelämäki ym. 2013: 476.)

Kannanottoihin kuten kehuhiinkin voi vastata monella tapaa riippuen siitä, mitä mieltä kehun vastaanottaja on kannanotosta. Mielipiteeseen voi vaikuttaa myös kehujen monitulkintaisuuden aste. Reaktiovaihtoehtoja on siis monia riippuen tilanteesta. (Etelämäki ym. 2012: 460.) Yksinkertaistettuna kehuja voi vastaanottaa kolmella tapaa: hyväksyen, kursaillen tai torjuen (Etelämäki ym. 2012: 486). Tietynlaiset vuorot luovat usein tietynlaisia odotuksia keskustelun etenemiselle. Tätä kutsutaan preferenssi- eli suosituimmuusjäsennykseksi, joka on samaan aikaan kielen rakenteellinen ja sosiaalinen ilmiö. Keskustelijat voivat toimia joko odotuksenvastaisesti tai -mukaisesti, ja odotukset voivat vaihdella eri kulttuureissa. (Ks. esim. Pomerantz 1984.) Suomessa pyrkimys samanmielisyyteen ja kehuja mielipiteen kunnioittamiseen on aiempien tutkimusten mukaan tavallisin päätavoite kehuja vastaanottamisessa. Kehu tulisi siis suosituimmuusjäsennyksen mukaan pyrkiä hyväksymään. Toinen tavoite on kuitenkin välttää ongelmallisena pidettyä itsekehua. Tasapainoilu näiden kahden välillä johtaa usein kursailuun tai jonkinlaiseen selitykseen kehun hyväksymisen yhteydessä: vastaanottaja saattaa pyrkiä esittämään kehuttavasta asiasta myös esimerkiksi huonoja puolia tai siirtämään kehun ansion jonkin toisen kunniaksi. Liian innokas ja voimakas hyväksyntä voisi johtaa tulkintaan itsekehusta. (Etelämäki ym. 2013: 487.) Hyväksynnän aste vaihtelee kuitenkin melko paljon. Toisinaan kehu vastaanotetaan jopa yltiöpositiivisesti esimerkiksi ilmaisemalla, että kehuja arvio on itsestäänselvyys, mikä luo kehumistilanteeseen leikkisyyttä sekä ironiaa (mts. 477). Kehun vastaanottaja osoittaa melko usein myös, mitä mieltä hän itse on kehuttavasta asiasta ja ilmaisee, onko hän ajatellut asiaa jo ennen kehuja vai saanut ajatuksen toiselta ikään kuin uutisena. Tällaisen episteemisen asenteen ilmaiseminen liittyy usein myös keskustelijoiden välisiin suhteisiin. Kehuja ja kehun vastaanottaja neuvottelevat siitä, kuka tietää mitään, kumpi on kenties oikeassa ja kuka on tiennyt asiasta ensin. (Etelämäki ym. 2013: 474.)

Kehuja vastaanottaja ilmaisee usein jo itsekkin ajatelleensa kehuttua asiaa positiivisesti arvioiden. Tällöin kehun sisältämä arvio ei tule niinkään uutisena, ja hänen on silloin helpompi olla samaa mieltä kehuja kanssa. (Etelämäki ym. 2013: 486.) Uskon, että Instagramissa moni arvioi julkaisujaan ennen niiden julkaisemista melko tarkastikin. Voidaan siis olettaa, että Instagram-käyttäjät julkaisevat tavallisimmin vain sellaisia kuvia ja videoita, joihin he ovat itse lähtökohtaisesti kutakuinkin tyytyväisiä. Lisäksi julkaisun tekeminen vaatii

tietoisien päätöksen asettaa sisältö usein laajankin yleisön nähtäville, ja joka kerta julkaisijat ovat valmiita mahdollisille kannanotoille. Tilanne on siis lähtökohtaisesti sellainen, että käyttäjien voidaan ajatella olevan valmiita positiivisiin arvioihin, joihin heidän on itsekkin helppo yhtyä ja olla ainakin periaatteessa samanmielisiä, kuten on edellä esitellyn mukaan preferoitua olla. Ihmisten on tutkittu käyttävän sosiaalista mediaa ja julkaisevan esimerkiksi kuvia itsestään esimerkiksi halusta tuoda itseään esille. Moni tuntuu reagoivan ilmiöön ärsyyntyen. Omien saavutusten ja esimerkiksi elämän hienojen, joskin usein siloteltujenkin, hetkien jakaminen kuvien ja videoiden muodossa voidaan tulkita kuitenkin myös positiiviseksi itseilmaisuksi, joka liitetään muun muassa terveeseen itsetuntoon. Positiivinen itseilmaisuus eroaa kehuskelusta ja itsekehuista siten, että siinä pyritään välttämään suurentuneeseen egoon sekä vilpillisyyteen liitettyä aggressiivista kilpailuhenkeä sekä negatiivista vastakkainasettelua. (Dayter 2014: 92.) Raja kehuskelun kanssa voi toisinaan kuitenkin tuntua häilyvältä.

Instagramissa kehuminen vaikuttaa olevan jopa odotuksenmukaista. Ilmiöön viittaa yleisesti tunnettu termi tykkäyskulttuuri, joka kertoo siitä, että esimerkiksi Facebookissa ja Instagramissa seurataan tykkäyksien ja kommenttien määriä. Instagramin julkaisujen hashtagia eli tunnisteita sekä itsekehuja tutkineen Matleyn (2017) mukaan moni myös nostaa jo julkaisuvaiheessa esiin ymmärtävänsä, että saattaa antaa julkaisullaan vaikutelman itsekehusta, ja käyttää tähän tarkoitukseen esimerkiksi erilaisia hashtagia, kuten *#humblebrag*. Tunnistan ilmiön kokemusteni perusteella myös suomalaisten Instagram-käytöksestä, sillä tunniste on hyvin tuttu. On kiinnostavaa, miten samaan aikaan juuri itsekehu nähdään niin preferoimattomana toimintona, ja kuinka toisaalta todella suositut sosiaalisen median alustat helposti ohjaavat ihmisiä psykologisestikin tutkimusten mukaan tähän epätoivottuun, kasvoja uhkaavaan toimintoon (ks. esim. Holtgraves & Dulin 1994). Voi olla, että kuvilla ja videoilla kalasteltuja kehuja ei pidetä yhtä ilmiselvinä ja ärsyttävinä kuin kielellisesti kalasteltuja kehuja (ks. Etelämäki ym. 2013: 486). Siksi kuitenkin esimerkiksi amerikkalaisten Facebookissa tapahtuvaa kehumista tutkineiden Placencian ym. (tulossa) tulokset kehuihin reagoimatta jättämisestä ovat kiinnostavia. Heidän aineistossaan 1057 kehua vain 205 vastattiin. Etelämäen ym. (2013) tutkimuksesta esimerkiksi ei käy ilmi tilanteita, että ääneen puhutuissa keskusteluissa ei reagoitaisi ollenkaan saatuihin kehuihin. On mahdollista, että osa tapauksista johtuu esimerkiksi siitä, että kommentit hukkuvat massaan tai laitteiden tai palvelun toimintojen vuoksi ne jäivät näkemättä, tai esimerkiksi aikaviiveen vuoksi kehun vastaanottaja ei enää viitsi reagoida. Jäin kuitenkin pohtimaan, voisiko

reagoimattomuus johtua esimerkiksi kehuja kohtaamisen vaikeudesta. Digitaalinen kehuminen saattaa tuoda kehumiseen liittyvistä keskusteluista esiin uusia puolia.

Loppuun haluan vielä esitellä pari aineistostani noussutta tapausta, jotka minusta kuvastavat kehuja merkitystä ihmisten välisissä suhteissa:

Ensimmäisessä eli vasemmanpuoleisessa kuvankaappauksessa kehuja vastaanottajaa on kutsuttu *komiaksi*. Syntyy keskustelu, jossa neuvotellaan humoristisesti siitä, onko kehu aito. Kehuja menee kehuja vastaanottajan leikkiin mukaan, ja on myöntävinään, että hän kehuja valkoisena valheena kaveriaan. Keskustelu on kiinnostava kehumiskulttuurin kuvaus. Oikeanpuoleisessa kuvankaappauksessa puolestaan kehuja vastaanottajan (oletettavasti) kaveri on kommentoinut, että *haha bruh kaikki vaa peukkui :D*. Kuvankaappauksessa ei näy suurin osa aiemmista kommenteista, sillä niitä oli paljon. Ilmeisesti peukku-emojia kuvaavia kehuja arvostellaan tässä laimeiksi kehuiksi. Kehuja vastaanottajan voi ajatella osoittavan samanmielisyyttä, sillä hän on tykännyt kommentista. Sitten kehuja vastaanottaja saa kehuja *Oot AIK hott* + sydänemoji. Tähän kommenttiin kehuja vastaanottajakin jo vastaa. Voidaan ajatella, että hän on mielissään uudesta käänteestä kommenttien laadussa. Koko keskustelu ilmentää minusta sitä, millainen merkitys kehuilla voi olla. Samoin vielä viimeinen esimerkki:

teamaatt #longbobgoals 🥰

31vk 1 tykkäys Vastaa

tiuhtijohanna @teamaatt Ihana,
kiitos 🥰❤️ Ollu kamala tukkakriisi
ja tämä helpotti 🥰

31vk 1 tykkäys Vastaa

Kehuja on kehunut tässä kuvan julkaisseen käyttäjän hiuksia hashtagin sekä ihastuneisuutta kuvaavan emojin avulla. Kehun vastaanottaja vaikuttaa olevan todella kiitollinen saamastaan kommentista. Hänellä on kuulemma ollut kriisi hiustensa kanssa, ja hän vaikutti toivovan jotain positiivista arviota hiuksistaan. Tämä esimerkki myös kuvastaa minusta sitä mahdollisuutta, että julkaisut voivat itsessään toimia kehuja kalasteluna sekä vähintään kehuja etujäsenenä.

3 Aineisto

Käyttäjäkokemukseni sekä aiempien tutkimuksien vuoksi uskoin, että Instagramissa kehuaan toisia melko paljon, eikä aineistoa siten olisi vaikea löytää. Saatoin todeta odotusteni osuvan oikeaan. Halusinkin ensin selvittää, kuinka suuri osa julkaisujen saamista kommentteista todella olisi kehuja kommentteja. Esittelen nämä kvantitatiiviset tulokset kehumisen yleisyydestä aineistossani aineiston esittelyn jälkeen analyysiluvun ensimmäisessä alaluvussa 4.1.

Olen tarkastellut sadan eri käyttäjän julkaisuja. Tutkielmassa on kaksi toisistaan hiukan poikkeavaa aineistoa: kvantitatiivisen sekä kvalitatiivisen tarkastelun aineisto. Suurelta osin aineistot ovat yhteneväisiä, mutta pieniä eroja on. Yhteistä aineistoille on se, että kummassakin on samat käyttäjätilit, ja kumpikin aineisto koostuu enintään kaksi vuotta vanhoista julkaisujen kommenttikentistä, joissa esiintyy vähintään yksi kehuva vuoro. Alaluvussa 4.1 on tarkasteltu kultakin käyttäjältä vain yhtä kommenttikenttää eli tasan sataa tapausta. Kvalitatiivinen osio eli suurin osa analyysistä perustuu aineistoon, jossa on edellisen aineiston lisäksi joiltakin käyttäjiltä valikoitu useampiakin tapauksia tarkasteluun ja aineistoesimerkkeihin. Valinnassa on kiinnitetty huomiota siihen, että tapaukset edustaisivat kehuja tilanteita ja kehuja vastaanottoa mahdollisimman monipuolisesti. Keräsin aineistoni siten, että etsin Instagramista tilinsä julkiseksi asettamia, suomenkielisiltä vaikuttavia ja mahdollisimman eri ikäisiä ja oloisia henkilöitä. Tilastokeskuksen vapaa-aikatutkimusten (2017) mukaan ensimmäinen ikäryhmä, joista alle puolet (35 %) käyttää Instagramia on 35–

44-vuotiaat. 35-vuotias on myös aika lailla mediaani-ikäinen Instagram-käyttäjä. Päätin käyttää tätä noin 35 ikävuotta rajana, jonka mukaan valikoin käyttäjätilit aineistooni, jotta saisin mahdollisimman tasaisesti sekä nuorempia että vanhempia käyttäjiä mukaan tarkasteluun. Instagramissa ei kuitenkaan ole pakko ilmoittaa julkisesti omaa tarkkaa ikää, eikä moni ole tehnyt niin. Siten tarkan iän selvittäminen ei aina ollut mahdollista, ja siksi jaotteluni perustuu enimmäkseen omaan arviooni. Aineistoni Instagram-käyttäjät jakaantuvat neljään ryhmään: arvioni mukaan alle 35-vuotiaisiin nais- sekä miesoletettuihin sekä yli 35-vuotiaiksi arvioimiini nais- ja miesoletettuihin. Kukin ryhmä koostuu 25 käyttäjästä. Tutkielma ei kuitenkaan ole sosiolingvistinen, eli en pureudu analyysissä iän tai sukupuolen vaikutuksiin, vaan tutkin aineistoa yhtenäisenä otoksena. Tällä aineistonkeruuvaiheen ryhmittelyllä halusin varmistaa, että tällä tavoin iän tai sukupuolen mukaan mahdollisesti vaihtelevat ilmiöt tulisivat tasaisesti esiin, eikä aineistoni painottuisi esimerkiksi vain nuorempien käyttäjien vuorovaikutuksen tarkasteluun. Näin olisi voinut vahingossa käydä, koska heidän tilejään on helpompi löytää, sillä nuoret käyttävät Instagramia enemmän.

Aineistooni valikoituneet käyttäjätilit ovat olleet ainakin aineistonkeruuhetkellä, eli aikavälillä 22.3.2020–27.3.2020, julkisia. Tilin ollessa julkinen kuka tahansa voi nähdä käyttäjän julkaisut sekä kommentit. Valitsin kvantitatiiviseen analyysiosaan kultakin yhden julkaisun, joka oli saanut edes yhden kehuvaan kommentin. Lisäksi kvalitatiiviseen osioon, koska keskityn tutkimuksessani kehuja saamiin reaktioihin, valitsin aineistooni vain tapauksia, joissa kehu on saanut kehuun vastaanottavalta Instagram-käyttäjältä jonkinlaisen vastauksen. Pyrin löytämään eri tyyppisiä tapauksia saadakseni mahdollisimman laajan kuvan siitä, miten kehuilanteet voivat Instagramissa rakentua.

Pyrin jättämään aineistoni ulkopuolelle julkisuuden henkilöiksi kokemieni tilit, sillä uskon, että moni heistä saa muun muassa niin paljon kommentteja, ettei kerkeä vastaamaan kaikille, vaikka haluaisi. Heidän viestintänsä voi poiketa myös muulla tavalla niin sanottujen tavallisten ihmisten viestinnästä, esimerkiksi imagosyistä. Näistä syistä koin, että yksityishenkilöiden vuorovaikutusta olisi työn kannalta mielekkäämpää tarkastella. Tosin, kuten mainittua, sosiaalisen median laajat osallistumiskehikot voivat vaikuttaa eri tavoin myös yksityishenkilöiden valintoihin viestiä. Aineistooni valikoituneilla Instagram-käyttäjillä on pienimmillään 51 ja enimmillään 1 715 seuraajaa. Kukin voi kokea Instagramin osallistumiskehikon esimerkiksi seruaajiensa määrästä riippuen hieman eri tavalla. Minulla ei kuitenkaan keskustelunanalyysin keinoin ole pääsyä tätä koskevaan todelliseen asianlaitaan.

Kommenttien suhteen on uskoakseni hyvin tapauskohtaista, kuinka paljon seuraajien määrä vaikuttaa esimerkiksi kommenttien määrään tai luonteeseen: joillakin seuraajat ovat esimerkiksi aktiivisempia kuin toisilla.

Jätän itse julkaisut eli kehuja saaneet kuvat sekä videot aineiston ulkopuolelle, eikä niitä siten ole nähtävissä analyysissa. Tämä johtuu siitä, että jätän kuva-analyysin tutkielman ulkopuolelle eli en analysoi kuvia etujäsenenä sen tarkemmin. Kehu voidaan tosiaan tulkita julkaisua kuvateksteineen kommentoivaksi jälkijäseneksi. Niiltä osin kuin koen tarpeelliseksi, kuvaan kuitenkin sanallisesti analyysissa, millaisesta julkaisusta ja kuvatekstistä on kyse.

4 Kehujen vastaanoton analyysi

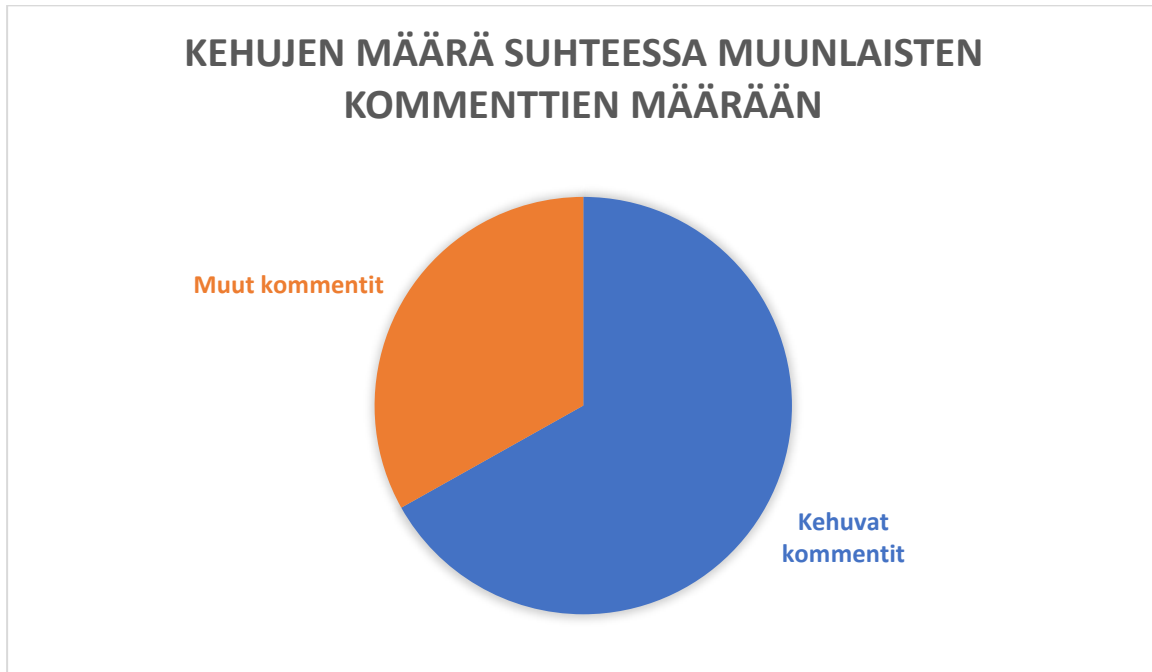
Tässä luvussa esittelen havaintoni aineistostani analyysin muodossa esimerkein havainnollistaen. Perustelen pohdintojani aiempiin tutkimuksiin viitaten. Olen jakanut luvun kahdeksaan alalukuun. Olen nimennyt alaluvut aineistossa eniten toistuvien reagointitapojen mukaan. Käsittelen luvuissa myös poikkeavia tapauksia. Lisäksi vertailen havaintoja erityisesti Etelämäen ym. (2013) tutkimukseen puhutun aineiston kehuista.

Monessa kommenttikentässä olisi paljon analysoitavaa, ja yhden ja saman kommenttikentän tapauksia voisi monessa tapauksessa nostaa esiin monen eri näkökulman vuoksi useissa eri alaluvussa. Olen kuitenkin pyrkinyt nostamaan esimerkit niitä parhaiten kuvaavissa osioissa.

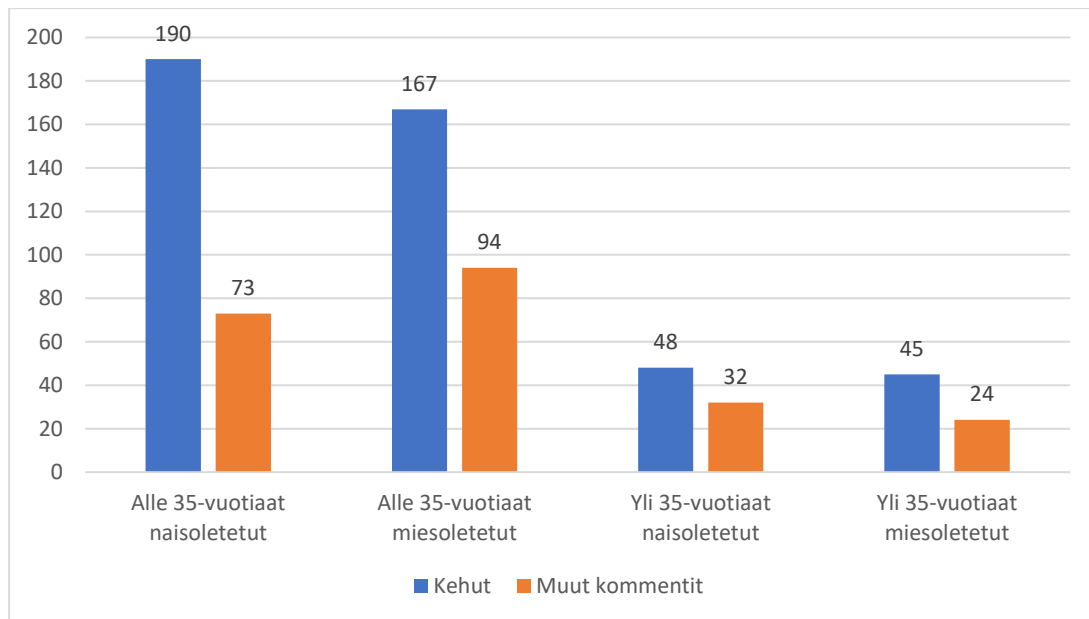
4.1 Kvantitatiiviset tulokset

Palaan nyt aineistoluvun alussa mainitsemini tuloksiin kehujen määrästä. Usein julkaisut saavat monenlaisia kommentteja, sekä kehuja että muita puhetoimintoja kuvaavia kommentteja. Halusin selvittää, kuinka suuri osa kehuja saaneiden julkaisujen kommenttikenttiin tulleista kommentteista on kehuja ja kuinka suuri osa on muunlaisia kommentteja. Luvun analyysia varten olen poiminut jokaiselta sadalta käyttäjältä vain yhden julkaisun kommenttikentät aineistoksi. Tarkasteltavat kommenttikentät valikoituivat uusimpien julkaisujen joukosta (vanhin vuodelta 2018). Kommenttikentässä tuli esiintyä vähintään yksi kehuva vuoro. Pyrin valitsemaan sellaisia tapauksia, joiden kommentit olisivat selkeästi joko kehuja tai muita puhetoimintoja esittäviä, jotta luokittelu olisi selkeämpää. Vain muutamassa tapauksessa jouduin arvioimaan, mikä oli kommentin ensisijainen tarkoitus: kehua vai toimittaa jokin muu puhetoiminto. Jos kehu vaikutti olevan kommentin pääasia, laskin kommentin kehuksi. Saman kommentoijan usean kommentin ketjuissa jaottelin kunkin

kommentin erikseen samaan tapaan kuin yksittäiset kommentit niiden merkityksen mukaan. Kehuja esiintyi aineistossani runsaasti: kaikissa aineistoni ryhmissä kehuja esiintyi yhteenlaskettuna enemmän kuin muita kommentteja. Esittelen ensin kaavion, jossa näkyy kaikkien kehuvien kommenttien määrän suhde muihin kommentteihin.

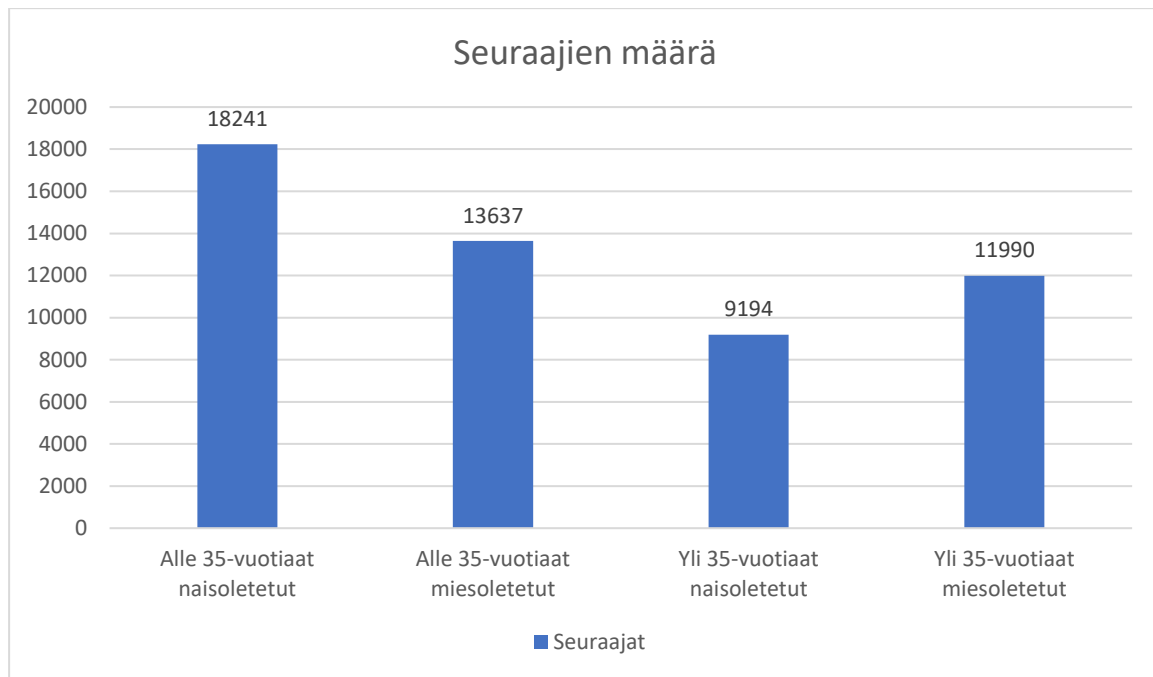

Reilusti yli puolet kommenttikenttien kommenteista oli kehuja: kehucommenteiksi laskemiani kommentteja oli 67 % kaikista kommenteista. Täytyy muistaa, että aineistoni koostuu sellaisten julkaisujen kommenttikenttien kommenteista, joissa esiintyy vähintään yksi kehu. Voi olla, että jotkut julkaisut saavat kerta kaikkiaan enemmän kommentteja sekä kehuja. Tulos on silti kiinnostava, sillä kehujen osuus on joka tapauksessa suuri. Alla olevassa kaaviossa olen puolestani eritellyt tarkemmin näiden erilaisten kommenttien määrien variaatiota aineistoni eri ryhmissä.

Vain alle 35-vuotiaiden naisoletettujen kohdalla muiden kommenttien osuus jää alle puoleen suhteessa kehuviin kommentteihin. He ovat saaneet siis suhteessa eniten kehuja kommentteja. Tulosten mukaan aineistoni nuorempien ryhmiä edustavat Instagram-käyttäjät ovat saaneet enemmän kommentteja kuin vanhemmat käyttäjät. Ero voi johtua monesta seikasta. Seuraajien määrällä voi olla jokin vaikutus asiaan. Tilastokeskuksen Vapaa-aikatutkimuksen (2017) mukaan useimmat 15–34-vuotiaat seuraavat eniten käyttämäänsä palvelua joko jatkuvasti tai ainakin useita kertoja päivässä. Toisaalta vielä 35–44-vuotiaidenkin raportoitiin tarkistavan eniten käyttämänsä palvelun päivittäin tai lähes päivittäin. Tulosten mukaan vanhemmilla ikäryhmillä sosiaalisen median seuraaminen tapahtuu kuitenkin usein harvemmin ja vie vähemmän aikaa kuin nuoremmilla. On mahdollista, että jos seuraajat ovat keskimäärin saman ikäisiä kuin käyttäjä itse, nuoremmilla myös seuraajat ovat aktiivisempia Instagram-käyttäjiä. Aktiivisella sosiaalisen median seuraamisella ja palvelun käyttämisellä saattaa olla vaikutus myös kommentoimisaktiivisuuteen.

Viimeisestä kaaviosta selviää vielä seuraajamäärien osuudet:

Nuoremmilla on enemmän seuraajia kuin aineistoni vanhemmilla käyttäjillä. Kuitenkaan esimerkiksi miesoletettujen ryhmien seuraajamäärillä ei ole kovin suurta eroa. Silti 79 % miesoletettujen saamista kommentteista on tullut alle 35-vuotiaille. Selitys voi löytyä sosiaalisen median käyttöaktiivisuudesta.

Alle 35-vuotiaiden naisoletettujen aineistossa vain kolmessa julkaisussa 25:stä muita kommentteja oli enemmän kuin kehuja. Kolme julkaisua oli saanut saman määrän kehuja sekä muita kommentteja. Samassa ikäryhmässä miesoletettujen luvut olivat hyvin samat: kolmessa julkaisussa muita kommentteja oli enemmän kuin kehuja, mutta hieman useammin, eli neljässä tapauksessa, julkaisu oli saanut muita kommentteja yhtä paljon kuin kehuja. Yli 35-vuotiaiden ryhmissä sekä mies- että naisoletettujen julkaisuissa neljässä tapauksessa muita kommentteja oli enemmän kuin kehuja. Nuorempiin verrattuna näissä ryhmissä julkaisut saivat useammin tasaväkisen määrän kehuja sekä muita kommentteja: naisoletetuilla tasatilanne tuli kahdeksassa ja miesoletetuilla yhdeksässä tapauksessa.

Muut kommentit edustivat laajasti erilaisia kommentteja. Monet kommentit olivat humoristisia, saattoivat viitata kuvatekstissä esitettyihin asioihin tai mahdollisesti täysin julkaisuun liittymättömiin asioihin. Merkittävä osa näistä muista kommentteista oli jonkinlaisia rakkaudenosoituksia, joita ei voinut minusta luokitella varsinaisiksi kehuiksi. Tavallisimmillaan tällaisia olivat pelkät sydänemojit. Palaan viimeisessä luvussa pohtimaan muun muassa jatkotutkimusideoiden muodossa aineistosta esille nousseita havaintoja sekä

kysymyksiä. Kaiken kaikkiaan kehuja saaneita julkaisuja ja siten aineistoa ei ollut vaikea löytää. Vaikuttaa siltä, että havaintojeni sekä tulosteni mukaan kehuminen todella on Instagramissa yleistä.

4.2 Tykkäys

Vaikka tykkäyksiä voi olla haastavaa analysoida keskustelunanalyysin keinoin (Meredith 2019: 253), päätin nostaa niistä muutaman esimerkin aineistosta, sillä tykkäykset toimivat osana multimodaalismuotoista vuorovaikutusta Instagramissa. Tykkää-toimintoa on toisinaan kritisoitu siitä, että se ei välttämättä tarkoita, että käyttäjä sananmukaisesti tykkäisi ilmaistusta asiasta. Instagramissa pystyy tykkäämään esimerkiksi itse julkaisusta, ja kuvan alla lukee, montako tykkäystä kuva on saanut. Jos kuva on esimerkiksi omakuva kasvoista, tykkäämiset voi helposti tulkita kehuiksi. Jos kuva taas on esimerkiksi edesmenneestä koirasta, ja kuvatekstinä on jokin surullinen teksti, tykkäämiset voidaan tulkita esimerkiksi osanotoiksi. Siksi esimerkiksi Facebookiin tuli vuonna 2016 käyttöön peukun eli perinteisen tykkää-toiminnon lisäksi myös muita reaktioita kuvaavia emojisymboleita, jotta käyttäjät voisivat ilmaista julkaisun herättämiä ajatuksia monipuolisemmin ilman, että tarvitsee välttämättä kommentoida. Instagramissa näitä muita reagoititapoja ei ole, ainoastaan tykkää-toiminto. Instagramissa on siis mahdollista valita, reagoiko kommentteihin kielellisesti vai multimodaalisin keinoin esimerkiksi emojein, tykkäyksen tai kaikin edellä mainituin keinoin. Tykkäystä voidaan pitää verkkovuorovaikutuksen yhtenä minimaalisimmista vastaustavoista. Etenkin niille aineistoni käyttäjille, jotka saavat paljon kehuja kommentteja, vaikuttaa olevan tavanomaista, että he useimmiten vain tykkäävät kehuista kommenteista. Tällä tavoin he saattavat haluta osoittaa, että he ovat huomanneet kommentit ja haluavat nähdä edes hieman vaivaa kehuja eteen, vaikka kommentteja olisi tullut useita kymmeniä. Lisäksi tykkäyksen voi tulkita tarkoittavan kiitosta. Usein, jos kehun kohteet saavat paljon kehuja, kehut ovat melko yksinkertaisia, kuten seuraavasta esimerkistä voi huomata. Kuvankaappauksessa näkyy myös kaksi poikkeavaa tapausta:

somefamu Käsittämättömän kaunis
lapsenlapsi minulla 🥰❤️

1vk 1 tykkäys Vastaa

ida.kiia @somefamu kiitos 🥰🥰❤️

1vk Vastaa

saana.helmii 🥰🥰❤️❤️

1vk 1 tykkäys Vastaa

luna.heiskanen 🥰🥰

1vk 1 tykkäys Vastaa

babyfacedankke Hg ❤️🥰🔥

1vk 1 tykkäys Vastaa

ida.kiia @babyfacedankke hb ❤️🥰

1vk 1 tykkäys Vastaa

Kuvankaappauksessa ei näy kaikki julkaisun kommenttikenttään lähetetyt kommentit, mutta suurin osa kommenteista oli esimerkiksi pelkkiä emojiä, interjektioita (kuten *wau*) sekä lyhyitä luonnehtivia lausumia. Kuvankaappauksessa näkyvä ensimmäinen kommentoija sekä neljäs käyttäjä ovat kommentoineet myös muin keinoin kuin emojiin. Kommenttien kohde on tykännyt jokaisesta kommentista, mutta ainoastaan harvoin hän on kommentoinut takaisin jotain. Kuvankaappauksessa näkyvät tällaiset kielellisen vastauksen saaneet kommentit poikkeavat muista kehuista. Etenkin ensimmäinen kommentti on monisanainen. Kehun vastaanottaja saattaa kokea, että kehun eteen on nähty enemmän vaivaa, jolloin hän esimerkiksi voi tuntea velvollisuutta vastata enemmän kuin vain tykkää-toiminnolla. Aineistossa esiintyy paljon vastaavia tapauksia, joissa käyttäjä tykkää kaikista saamistaan kehuista, mutta päättää vastata muilla keinoin vain joihinkin kehuihin. Vaikuttaa siltä, että usein tällaisissa poikkeustapauksissa kyse on jollain tavalla muista erottuvista kehuista. Muitakin syitä poikkeavalle reagointitavalle voi olla. Syyt voivat liittyä vaikkapa erilaisiin ihmissuhteisiin. Keskustelunalyysin avulla ei pääse kaikkiin syihin käsiksi.

Lisäksi aineistossa esiintyi kiinnostavasti tapauksia, joissa käyttäjä on ainoastaan tykännyt kehuista ja vastannut vain muita toimintoja ilmentäviin kommentteihin kuin kehuihin.

- **mirkaidanpirtti** 🥰🥰
1pv 1 tykkäys Vastaa
- **liekkihiirvi** ❤️❤️
1pv 1 tykkäys Vastaa
- **yhteiskuntajate** ✨🔥❤️🥰 hemmetin söpöläiset!!
1pv 1 tykkäys Vastaa
- **jasmiinanupponen** 🥰🥰
1pv 1 tykkäys Vastaa
- **kicki_annika** ❤️🥰❤️
1pv 1 tykkäys Vastaa
- **kicki_annika** Oliko sulla siis synttärit eilen?? Onnea!! 🎁🍰🌹
13h Vastaa
- **jonnarantanen** @kicki_annika oli joo 🥰 kiitos !! ❤️
13h 1 tykkäys Vastaa

Kehujen vastaanottaja on saanut kehuiksi tulkittavia kommentteja sekä kysymyksen ja onnittelun syntymäpäivään liittyen. Hän on ottanut kehut vastaan tykkäämällä, mutta vastasi kielellisesti vasta viimeiseen, muista poikkeaviin kommentteihin. Voi olla, että ratkaiseva tekijä on, että onnittelija kysyy kysymyksen ennen onnittelevaa toimintoa: ehkä kommentin vastaanottaja kokee erilaista painetta vastata häneltä kysytyyn kysymykseen, ja samalla vastaa sitten onnitteluunkin kielellisesti. Seuraava esimerkki on hieman vastaava:

- **llaurasaa** 🥰🥰🥰🥰
84vk 1 tykkäys Vastaa
- **danielstanzel** 🥰🥰🥰
84vk 1 tykkäys Vastaa
- **aannisfx** oot söpis! pitäs nähä taas joku päivä 🥰
84vk Vastaa
- **silja_elina** @aannisfx niin pitää! 🥰
84vk Vastaa
- **saarawah** Ihana Silkku! 🥰
84vk 1 tykkäys Vastaa
- **iinaakatariina** Silkkuuuu 🥰🥰❤️
84vk 1 tykkäys Vastaa

Kehujen vastaanottaja on ainoastaan tykännyt muista positiivista arviota osoittavista kommenteista, mutta vastannut kielellisesti kommenttiin, jonka yhtenä funktiona on osoittaa halua nähdä lähiaikoina. Käyttäjä myös kehuu kehuja vastaanottajaa vuoronsa alussa *söpikseksi*. Kehun vastaanottaja ei kuitenkaan ota kantaa kehuvaan osaan vastauksessaan, vaan ohittaa sen vastaten vain, että *niin pitää!* [nähdä]. Vaikuttaa siltä, että moni kokee, että kehuihin riittää tykkäys reaktioksi, ja että muunlaiset kommentit vaativat useammin vastausta. Syitä voi olla monia. Pohdin havaintoa esimerkiksi Placencian ym. Facebook-tutkimuksen valossa, jonka mukaan vain jopa noin 19 % kehuista sai vastauksen. Kehut saatetaan kokea ikään kuin vakiokommenteiksi, odotuksenmukaisiksi reaktioiksi julkaisuihin sekä keskenään usein samankaltaisiksi, ettei niiden koeta välttämättä tarvitsevan ainakaan tykkäyksiä monimutkaisempia vastauksia. Sekvenssin sulkeminen esimerkiksi tykkäyksellä voidaan tällöin kokea riittäväksi. Pohdin kuitenkin myös, voiko tykkääminen olla ikään kuin pakotie kehuja todellisesta kohtaamisesta. Minusta ei olisi ihme, jos kehut koettaisiin toisinaan hieman haasteellisiksi, sillä kuten todettua, kehuja vastaanottajan tulee tasapainotella, miten vastata häneen kohdistuviin arvioihin, ja kuinka esimerkiksi välttää itsekehu. Uskoakseni on mahdollista myös, että etenkin jos kehuja tulee paljon, voi olla vaikea vastata kaikille ikään kuin omalaatuisella, henkilökohtaiselta tuntuvalla tavalla, jolloin vastaukset ovat kovin samankaltaisia keskenään. Joissain tilanteissa voi olla helpompi kuitata kehut tykkäyksillä.

Tykkäys toimii aineistossani monesti myös vielä viimeisenä keskustelun vuorona silloin, kun vastaaja ei esimerkiksi ehkä koe enää tarpeelliseksi jatkaa keskustelua kielellisesti.

Esimerkiksi:

 ankein Vitsi sä oot kaunis! 😍

28vk 2 tykkäystä Vastaa

pirkkopteri @_ankein_ Kiitos!! ❤️
(Vain parhaat kuvat julkaistaan, you know 😎)

28vk Vastaa

ankein @pirkkopteri No susta ei
kyl muita olekaan. 🙄

28vk 1 tykkäys Vastaa

Kehun vastaanottajan vastauksesta voi tehdä monia tulkintoja. Ensin hän kiittää kehua, eli hän kyllä hyväksyy kehuja sekä myöntää kuvan olevan hyvä, sillä se on kelvannut yhtenä parhaimpana julkaistavaksi. Toisaalta hän saattaa pyrkiä selittelemään, että ei hän joka kuvassa ole kaunis ja sillä tavalla viittaamaan tapaan, jolla Instagramissa usein julkaistaan

usein ikään kuin siloteltua materiaalia itsensä esilletuomiseksi parhaassa valossa. Toisaalta tämä kiitosta monitasoisempi kommentti johtaa vielä uuteen kehuun, jolloin kehuun vastaanottajan kommentti voidaan tulkita myös lisäkehuja kalasteluksi. Kehuja kokee ehkä kannanottonsa tulleen mahdollisesti osittain torjutuksi ja hän päättää korostaa vielä, että hän todella ajattelee kehuun kohteen olevan kaunis. Kehun vastaanottaja ei enää kielellisesti jatka keskustelua, vaan viimeisenä vuoronaan sulkee sen tykkäämällä viimeisimmästä kommentista ja osoittaa näin ainakin huomanneensa kommentin. Tykkäys voidaan tulkita myös kiitokseksi: ”pidin kommentistasi, olen mielissäni.”

4.3 Emojit

Kuten on käynyt ilmi, emojilla voidaan osoittaa esimerkiksi tunteita. Niillä voi olla jopa ratkaiseva merkitys viestin sanoman ja affektiivisuuden kannalta, kuten seuraavassa esimerkissä voidaan ajatella olevan:

miisamarie Haista vittu ja mee
roskiksee... Ei ihminen saa näyttää toltta!

7vk 1 tykkäys Vastaa

Esimerkki on melko äärimmäinen. Ilman sydänemojia viesti voisi olla vaikeammin tulkittava. Nyt sen voi kuitenkin hyvin varmasti sen karummasta kielestä huolimatta tulkita kehuksi. Viimeistään sydänemoji lisää vuoroon merkityksen rakkaudenosoituksesta. Käsittelen tämän kaltaisia erikoisempia kehuutilanteita enemmän viimeisessä alaluvussa. Emojivastauksissa on monia kiinnostavia piirteitä. Ensinnäkin emojia käytetään hyvin monipuolisesti:

tuominiemisuvi
(huomaa HAUIS)
10vk 1 tykkäys Vastaa

 juliaidamaria @tuominiemisuvi
 perus räkänaurut.
Odotan jo meidän lenkkiä!!

10vk 1 tykkäys Vastaa

Esimerkissä emojia käytetään runsaasti sekä kehuja että vastaanottajan vuoroissa. Kehuja on selkeästi viitannut johonkin heidän kahdenkeskiseen vitsiinsä, joka ei aukea vieraille tulkitsijalle tämän perusteella. Kehun vastaanottaja on ymmärtänyt, mihin kehuja viittaa, ja hän ilmentää emojien avulla monia ajatuksia ja tuntemuksia. Vaikka toisinaan hyvin omalaatuistakin emojien käyttöä oli, aineistoni kehuja vastaanottejien emojit kuvastivat

tavallisimmillaan sydämien, hymyjen ja muiden positiivisten symbolien avulla muun muassa kiitollisuutta sekä muita kehuun aikaansaamia positiivisia tuntemuksia. Lisäksi havaitsin, että kehuun vastaanottajat käyttivät melko usein samoja tai ainakin samantapaisia emojiä kuin kehuja:

woobsdesign 🍷🥰🌟
1pv 1 tykkäys Vastaa

vkulmala No ihanat! 🐛
11vk 2 tykkäystä Vastaa

 sirutuulias @woobsdesign 🥰🌟
1pv 1 tykkäys Vastaa

 vkesanen @vkulmala 🐛💕
11vk Vastaa

Toisessa tapauksessa vuoroja yhdistävä emoji on tähtiemoji, toisessa leppäkerttu.

Yksinkertaisimmillaan syy samojen emojiiden toistumiseen voi olla se, että emojiä on lopulta rajallinen määrä, ja vielä rajatumpi joukko kuvaa positiivisia asioita. Kehut ovat positiivisia arvioita, ja emojiit toimivat halutun asian sekä affektin korostajina. Kehut saavat monissa aikaan vastaavasti positiivisia tuntemuksia. Pohdin myös, että samankaltaisten emojiiden käyttäminen voi johtua halusta osoittaa samanmielisyyttä kehujaan kanssa. Ei ole siten ihme, että he käyttävät joitakin samoja emojiä. Näiden esimerkkien kaltaisissa tapauksissa kehuun vastaanottajat saattavat lisäksi haluta ilmaista yhteenkuuluvuutta heitä yhdistävässä kehumistilanteessa, sillä nämä emojiit poikkeavat tyypillisimmästä valikoimasta. Vaikuttaa siltä, että emoji voi muodostaa kahden ihmisen välille oman me-kielen (ks. Nikula 2008: 57). Michlerin (2002) mukaan kommunikatiiviseen kompetenssiin kuuluu kyky valita sanansa tilanteen ja keskusteluun osallistuvan mukaisesti (mts. 2002: 15). Samojen emojiiden keskinäinen käyttö voi selittyä myös alitajuntaisella tarttumisilmiöllä. Keskustelunalyysin keinoin ei kuitenkaan ole mahdollista tarkasti tietää, onko tästä kyse. Lisäksi toisinaan vaikutti siltä, että kehuun vastaanottajat halusivat jollain tavalla rikkoa suosituimpien emojiiden kaavamaiselta vaikuttavaa käyttöä, ja valitsivat arvioni mukaan melko tavanomaisesta poikkeavia emojiä:

hmiettinen 🥰🥰
39vk 1 tykkäys Vastaa

 markkuvuo @hmiettinen 🍷💕
39vk 1 tykkäys Vastaa

Kommentin vastaanottaja on valinnut kivipaasia kuvaavan emojiin. Erilaisten emojiiden valinta saattaa lisätä vuoron kiinnostavuutta sekä omaperäisyyden vaikutelmaa. Kuten tästäkin

31

Kehun vastaanottaja vaikuttaa mukauttaneen käyttämiensä emojiiden määrän ensimmäisen vuoron emojiiden määrään. Pohdin tätä ilmiötä Brownin ja Levinsonin (1978) kehittämän kohteliaisuusteorian näkökulmasta. Brownin ja Levinsonin (1978) kohteliaisuusteorian mukaan pehmenyskeinojen määrän ja kohteliaisuuden välillä on suora riippuvuussuhde: mitä enemmän puhuja näkee vaivaa kasvojen suojelemiseksi kasaten lausumaan erilaisia kohteliaisuuskeinoja, sitä suurempaa kohteliaisuutta hän osoittaa (mts. 1978: 98–99). On myös havaittu, että kun käytetään useita erilaisia emojiä peräkkäin, käyttäjä saattaa haluta pyrkiä osoittamaan monimutkaisempia tunteita. Emojiiden valikoima on lisäksi niin suuri, että moni ei ehkä vain osaa päättää, minkä emojiiden käyttö kuvaisi omia ajatuksia parhaiten, mitä käyttäisi. (Pele 2016: 397–398.) Joka tapauksessa kehuun vastaanottaja halunnee emojiellaan kiittää, ja monen emojiin keinoin viestin voi tulkita näyttävämmäksi ja kohteliaammaksi vuoroksi. Brownin ja Levinsonin määritelmä on kuitenkin yksinkertaistava, eikä loputon kohteliaisuuskeinojen kasaaminen vuoroon välttämättä ole tarkoituksenmukaista. Ylikohteliaat muodot voivat saada ironisen tulkinnan; jotkut ilmaisutavat sopivat vain tiettyihin tilanteisiin, ja väärissä tilanteissa käytettyinä ne voivat loukatakin (Watts 2003: 195–198). Eri porukoille on voinut kuitenkin muodostua erilaisia affektin ilmaisemisen tapoja, ja joissakin piireissä, aineistoni pohjalta ehkäpä tavallisimmin etenkin nuorimpien keskuudessa, lienee odotuksenmukaista käyttää paljon emojiä. Huomasin, että vastaajat tuntuvat siis käyttävän usein samantyylistä kieltä kehujaan kanssa. Sen lisäksi, että pelkistä emojiesta koostuviin kehuihin vastattiin helposti samaan tapaan pelkin emojiin, ja emojiit olivat usein saman tyyppisiä kuin kehujaan emojiit, esimerkiksi emojiiton kehu sai usein emojiittoman vastauksen:

houkkan Joo vahva niska!!

90vk 3 tykkäystä Vastaa

jyrilintunen @houkkan Tääl hyvä bulk kausi

90vk Vastaa

velimasa @houkkan kauhee veistos

90vk 1 tykkäys Vastaa

Kehujen vastaanottaja on julkaissut itsestään kuvan uima-altaassa, ja kehujaat kehuvat hänen ulkonäköään. Vuoroissa ei käytetä emojiä. Tässäkin kyse lienee käyttäjien tiedostetusta tai tiedostamattomasta halusta assimiloida vuorot keskenään samankaltaiseksi.

Emojeja käytetään mielestäni toisaalta hyvin samaan tapaan kuin ilmeitä kasvokkaisessa keskustelussa: yksinkertaista hymyilevää kasvoja kuvaavaa emojiä käytetään samantapaisesti osoittamassa ystävällisyyttä ja samanmielisyyttä kuin hymyä. Emojeja on toisaalta niin laaja kirjo, eivätkä ne voi koskaan täysin mukailla kasvokkaisessa keskustelussa käytettyjä ilmeitä, eleitä sekä prosodisia keinoja, että toisinaan niillä viestiminen on täysin omalaatuista. Kiinnostavaa myös on, että kasvokkaisessa viestinnässä ilmeitä ja eleitä voidaan pitää useimmiten tiedostamattomina ja tahattomina, kun taas digitaalisessa vuorovaikutuksessa emojioiden käyttö saattaa olla toisinaan jopa hyvin harkittua ja tietoista (Vauras 2008: 212–214).

Jäin pohtimaan, voiko emoji olla nopean ja helpon kommentointitavan vuoksi niin yleinen tapa kehua. Sen voi ajatella olevan tietyllä tapaa melko epäluova vuoro, ja voi siksi sopia niin sanottujen vakikommentojien käyttöön. Uskon, että tällaista vastavuoroistavaa kommentointia voi ilmetä Instagramissa, joskaan en tiedä, onko aiheesta tehty tutkimusta. Emojioiden avulla ei tarvitse joka kerta miettiä luovaa, uutta tai muuten räätälöityä tapaa kommentoida. Instagramissa saattaa esiintyä myös niin sanottuja kehurinkejä, joissa tietty porukka on sopinut kommentoivansa toistensa julkaisuja mahdollisimman nopeasti niiden ilmestyttyä. Tämän mahdollistaa muun muassa Instagramin toiminto, jossa yksittäisten käyttäjien kohdalla voi laittaa ilmoitukset käyttöön, jotta saa heti tiedon, kun uusi julkaisu on ilmestynyt. Nopea ja runsas kommentointi voi saada kuvat näkymään ehdotuksina muille käyttäjille niin sanotulla etu-/hakusivulla. Kehurinkejä ei ole tietääkseni tutkittu systemaattisesti, mutta halusin mainita ilmiöstä, koska sillä saattaa olla jokin vaikutus kehumilanteisiin. Tässä tutkimuksessa en kuitenkaan itsekään pääse käsiksi mahdollisia kehurinkejä koskevaan tietoon, eli en tiedä, esiintyykö aineistossani kehuringeistä motivoituvia kehuja. En siten voi selvittää, millaisia ovat kehuringeistä syntyneet kehut ja vastaukset niihin.

Sinänsä kehuja näinkään yksinkertainen rakenne ei yllätä, sillä jo aiemmin on tutkittu, että kehumiseen keskittyvä vuoro ja kehu lausumana ovat helposti yksinkertaisia. Emoji voidaan tulkita luonnehtivaksi ilmaisuksi, ja sellainen riittää kannanoton ilmaisuksi. (Etelämäki ym. 2013: 468.) Tällainen pikaviesteille ominaisen kaltainen kehu saattaa olla paljon kommentoiville tapa pitää yllä vuorovaikutusta moniin, ja ehkä kyseessä voi olla kehurinkien ulkopuolellakin vastavuoroisuuden osoitus: samat henkilöt kommentoivat toisilleen. Se voi myös olla tapa osoittaa tykkäyksen rinnalla, että toisen uusi julkaisu on huomattu. Pohdin, että siinä missä kalasteltuja kehuja ei voida pitää yhtä aitoina kuin spontaaneja, kehuja itsestä

lähteviä kehuja (ks. Etelämäki ym. 2013), niin voidaanko tällaisiakaan ikään kuin näin odotuksenmukaisia kehuja pitää enää kovin aitoina. Ehkä siksi tällaisista poikkeavat kehut myöskin saavat erityistä huomiota. Seuraavissa luvuissa käsittelen merkkimääriltään suurempia reaktioita saaneita kehuja.

4.4 Kiittäminen

Kuten Etelämäen ym. (2013) kehututkimuksen puhutussa keskusteluaineistossa, myös tässä digitaalisessa keskusteluaineistossa kehut otetaan yleensä vastaan hyväksyvästi, ei vastaan väittäen, ja on tavallista vastata kiitoksin. *Kiitos* on kielellisesti melko minimaalinen hyväksynnän osoitus, eikä tuo ainakaan sellaisenaan kehun vastaanottajan episteemistä asennetta esille. Episteemisen asenteen eksplikoiminen paljastaa kehun vastaanottajan suhtautumisesta keskustelijoiden väliseen suhteeseen sekä siitä, mitä kehun vastaanottaja itse ajattelee kehuttavasta asiasta. Pelkkä *kiitos* ei kuitenkaan paljasta näistä seikoista mitään. (Ks. Etelämäki ym. 2013: 474.) Kiitos on kuitenkin selkeä tapa osoittaa, että kehu on hyväksytty. Yksinkertaisilla, pienillä lisillä, kuten emojiilla tai esimerkiksi partikkeleilla voi kuitenkin eksplikoida jo enemmän kehun aikaansaamista tunteista tai ajatuksista. Vaikutti myös siltä, että kielellisin kiitoksin vastattiin usein jo hieman monisanaisempiin kehuihin:

e_juhani Kevät tulee mereltä. #lauttasaari
#kasinonranta #helsinki #maaliskuu2020
#maaliskuu #kevättäkohti #kevättulee #meri
#suomenlahti #sea #springiscoming #spring
#march2020 #march #finland

6vk

palosaarimarkku Veeaaauu!

6vk 1 tykkäys Vastaa

lottalotus Wow

6vk 1 tykkäys Vastaa

palosaarimarkku Hieno rajausta!

e_juhani @palosaarimarkku kiitos!

Ensimmäisen julkaisun kehuista sama kehuja vastaanottaja on vain tykännyt, kun kehut ovat olleet yksisanaisia ihasteluja. Toinen valokuva on saanut rajausta kehuja kommentin, jolloin kehuja vastaanottaja on päättänyt kiittää kehuja.

Kiinnostava nimenomaan kiitoksiin liittyvä havainto oli, että niiden yhteydessä esiintyi melko usein nimien käyttöä, kuten seuraavassa esimerkissä:

juuso_christian Kaunis 🥰❤️

135vk Vastaa

kiacarola_ @juuso_christian kiitos juuso 💖

134vk Vastaa

Tässä kehun vastaanottaja on ensin viitannut Juusoon hänen nimimerkillään, mikä saa aikaan hänen kommenttinsa sisentymisen, jotta kaikki huomaisivat jo nopealla vilkaisulla, että kommentti on osoitettu juuri hänelle. Kehuja saa tämän ansiosta myös ilmoituksen, että hänelle on vastattu. Kehun vastaanottaja käyttää vapaavalintaisesti vuoronsa lopussa ennen sydänemojia puhuttelua, kehuja nimeä. Voidaan myös ajatella, että oikean nimen käyttäminen antaa henkilökohtaisemman tunteen puhuttelusta. Etunimien käyttö voi tutkitusti selittyä halusta ilmaista affektia kehuja kohtaan (ks. esim. Butler ym. 2011). Havainto on kuitenkin kiinnostava, sillä suomalaisille kehuille on aiempien tutkimusten mukaan tyypillistä persoonattomuus; viittauksia kehun kohteeseen ei yleensä ole (Etelämäki ym. 2013: 468–469).

Vaikuttaa, että monen voi olla vaikea päättää, onko ansainnut kehut vai ei. Seuraava esimerkki tuntuu sanoittavan hyvin tätä haastetta. Kyseessä on maisemakuva.

maria_birch_b Kaunis kuva 💙👍🥰

9vk Vastaa

jamiteiri @maria_birch_b Kiitoksia itseni ja luontoäidin puolesta 😊🙏

9vk Vastaa

Kehun vastaanottaja saattaa pohtia, mitä kehussa oikeastaan kehutaan. Kauniin valokuvan saamiseksi tarvitaan usein sekä hyvä kuvauskohde että hyvä valokuvaaja. Maisemakuvassa voidaan siis myös ajatella olevan maiseman ansiota, että valokuva on onnistunut. Toki valokuvaaja on päättänyt ottaa kuvan juuri kyseisestä kohdasta, joten myös onnistuneesta valinnasta ja taidosta löytää hyviä kuvaustilanteita voidaan kehua. Esimerkissä kehun vastaanottaja kiittää kuitenkin sekä itsensä että *luontoäidin puolesta*. Hän hyväksyy kehun osittain kiitoksin, mutta siirtää osan kehuista luonnon ansioksi, ja ilmaisee siten humoristiseksi tulkittavalla tavalla huomanneensa tällaisen mahdollisen ongelman kehuja

vastaanotossa. Seuraavassa tapauksessa kommenttien vastaanottaja on julkaissut kuvan koirasta, ja ensimmäinen kommentoija kehuu koiraan ihanaksi:

Kehun vastaanottaja ottaa kehun vastaan hyväksyen ja kiitoksin, mutta siten kuin koira itse kiittäisi siitä. Tapa on hieman humoristinen, ja saattaa kieliä jälleen kehun vastaanottajan pohtivan, kenelle kehu oikeastaan kuuluu. Hän päätyi ajattelemaan, että kehu kohdistuu ennen kaikkea koiraan itseensä, ja kiittää sen puolesta. Siinä missä toiset punnitsivat ja siirsivät kehuja myös toisten ansioksi, toiset ottivat vastaavissa tilanteissa kehut omiin nimiinsä:

Kyseessä on luontokuva, jossa kuvan keskiössä on naava. Kehuja kehuu itse naavaa, ei esimerkiksi valokuvaa kokonaisuudessaan ja naavaa osana sitä. Kuvan julkaissut käyttäjän voi ajatella, että hän on löytäessään komean naavan ollut taidokas, ja että kehuja saattaa kehua häntä siinä mielessä rivien välistä. Tämän kaltaisia tapauksia ei kuitenkaan esiintynyt muita. Aineiston perusteella vaikuttaa tavanomaisemmalta, että kehun vastaanottajat pyrkivät välttämään kehujen liian herkkää hyväksymistä tai ainakaan ottamaan kehuja omiin nimiinsä, jos ne voidaan lukea jonkun tai jonkin muun ansioksi.

4.5 Vastakehu

Hyvin tavallista myös oli, että kehun vastaanottaja päätyi kehumään kehuja. Havaitsin kaksi pääryhmää tällaisissa tapauksissa: joko kehut hyväksyttiin samalla tai sitten toiminto oli ennemmin itseä vähättelevä ja meni ennemmin jopa kehun torjumisen puolelle. Ensimmäinen esimerkki on omakuvan alle tulleista kommentteista, joissa käyttäjää kehutaan nätiksi ja ihanaksi.

sannaranius On se nätti 🥰🥰

7vk 1 tykkäys Vastaa

iinasalojarvi @sannaranius voi kiitos Sanna, niin olet sinäkin 💖🥰

7vk Vastaa

salah_finland86 Aurinko paistaa 😊👉

7vk 1 tykkäys Vastaa

caritaemiilia Ihana iina, oli niin kiva nähä eilen 💖

7vk 2 tykkäystä Vastaa

iinasalojarvi @caritaemiilia kiitos Carita, niin sinäkin 😊 ja oli aivan ihana nähdä, kaikki lihakset vieläkin kipeenä nauramisesta 🤗

Kehujen vastaanottaja on vastannut molempiin kehuihin siten, että hän ensin kiittää, puhuttelee kehuja heidän etunimillään ja sitten kehuu heitä takaisin. Tämä on jopa melko monimutkainen tapausesimerkki, sillä monesti kehut vastaanotettiin jopa vain sanoen esimerkiksi *niin sinäkin*, *siellä toinen*, *kiitos ihana* tai muuta vastaavaa. Tällaisissa vuoroissa, joissa *kin*-liitepartikkeli on lisätty persoonapronominiin *sinä*, on kaksi toimintoa. Ensinnäkin se voidaan tulkita kehun hyväksymiseksi. Kehua ei kielletä eikä väistetä. Kehun hyväksymisen lisäksi jälkijäsen toimii myös vastakehuna, joka implikoi väitettä: sinä olet nätti/ihana. Seuraavat esimerkit kuvastavat jo vahvempaa kehun siirtoa takaisin alkuperäiselle kehujaalle:

the.eemi Brutaalia voimaa 💪

19vk 1 tykkäys Vastaa

julia_koskinen ehkä kaunein näky mitä voi nähä 5h unien jälkeen ekana 🥰🥰🥰

57vk 1 tykkäys Vastaa

sakkepe @the.eemi kalpenee vahvan metsurin rinnalla 🤗

19vk Vastaa

vilja_maria @julia_koskinen et selkeestikkään kattonu peiliin heti herättyäs 🤗

57vk Vastaa

Kummassakin esimerkissä kehut ovat tulleet omakuvajulkaisun (kokovartalo- sekä kasvokuva) kommenttikenttään. Kehun vastaanottajat ei näissäkään esimerkeissä varsinaisesti vaikuta torjuvan vielä täysin kehuja, joskin oikeanpuoleinen esimerkki on nokkelalla tavalla enemmän torjuvalta vaikuttava. Vastauksien voidaan ajatella olevan hieman humoristisia. Vastakehumisen lisäksi toiminnolla voidaan haluta siirtää osa huomiosta muualle kuin

itseensä. Huomionarvoista on, että he eivät pyri suoraan ilmaisemaan olevansa samaa mieltä kehujiin kanssa, minkä on tutkittu olevan tavallisinta suomalaisessa kehujiin vastaanotossa (ks. Etelämäki ym. 2013).

Toisen kehuminen kehujiin vastaanoton yhteydessä on kiinnostava ilmiö. Se saattaa liittyä moniin asioihin. Kyseessä voi olla keino pyrkiä olemaan yksinkertaisesti kohtelias. Kehujiin vastaanottajan on myös helppo sanoa, että joku häntä esimerkiksi ihanaksi kehujiin on myös ihana, sillä hän voi todella ajatella, että toinen on ihana, kun kehuu. Lisäksi kehujiin voi ajatella pätevän jokaiseen ihmiseen tavalla tai toisella. Toisen kehuminen kehujiin vastaanoton yhteydessä voi olla myös keino olla samaa mieltä, mutta kuitenkin siirtää osa huomiosta toisalle kuin itseen, mikä voi olla hyvä keino osoittaa vaatimattomuutta. Kehujiin väliset suhteet saattavat vaikuttaa vastakehujiin todennäköisyyteen. Jäin myös pohtimaan, voivatko kehujiin toimia itsessään kehujiin kalasteluna, jolla toivotaan toisinaan vastavuoroisuutta. Pohdin myös, kokevatko kehujiin vastaanottajat paineita kehujiin toisia saadessaan kehujiin.

4.6 Selittely, kursailu ja torjuminen

Kuten olen aiempia tutkimuksia esitellessä todennut, kehujiin otetaan useimmiten hyväksyen vastaan. Vaikka kehujiin vastaanottaja ei torjuisi kehujiin, moni kuitenkin selittää hyväksynnän lisäksi kehujiinavasta asiasta jotain, minkä voidaan ajatella hieman heikentävän kehujiin ja saavan kehujiin vastaanottajan näyttämään näin ollen vaatimattomammalta. Tällä tavoin pyritään tasapainottelemaan kehujiin mielipiteen hyväksymisen sekä itsekehujiin välttämisen välillä. Kehujiin ei haluta ottaa liian hanakasti vastaan. (Ks. Etelämäki ym. 2013.) Ilmiö esiintyy myös omassa aineistossani, ja keinoja lieventää kehujiin vaikuttaisi olevan monia.

Ensimmäisessä esimerkissä kommentoidaan käyttäjän tekemiä villasukkia:

Esimerkissä kehu vastaanottaja aloittaa vastauksensa sydänemojilla, jonka voi ajatella toimivan hyväksyntänä ja kiitoksena. Hän jatkaa kertomalla, että hän teki paljon työtä lopputuloksen eteen. Lisäksi hän kertoo huonon puolen: sukat eivät mahdu villasukkien kutojalle. Hän siis kertoo niissä olevan jokin huonokin puoli. Monissa aineistoni tapauksissa annettiin tähän tapaan siis jokin lieventävä näkökulma kehuttavasta asiasta, mutta osoitettiin silti edes jossain määrin hyväksyntää sekä samanmielisyyttä.

Seuraavassa esimerkissä kehu kohde menee selityksissään edellistä hieman pidemmälle.

Kyseessä on omakuva, jonka kuvatekstissä kehu kohde kertoo, että kuva on otettu klo 04:30 töissä.

sarmakottarainen Ei kukaan näytä noin hyvältä tuohon aikaan 🥰🥰

66vk Vastaa

pirkkopteri @sarmakottarainen Mä löysin erinomaisen valaistuksen! 🥰

66vk Vastaa

Kehu vastaanottaja haluaa selittää, että hyvältä näyttäminen tuossa tilanteessa on ikään kuin poikkeustilanne, ja se on jonkin muun asian ansiota, tässä tapauksessa *erinomaisen valaistuksen*. Mikään vuorossa ei osoita, etteikö hän olisi hyväksynyt kehua, ja hän käyttää esimerkiksi affektiltaan positiivisia emojiä. Sädekehäemoji on kiinnostava, sillä on mahdollista tulkita, että käyttäjä haluaa tuoda esiin, että tietää vuoronsa olevan toiminnoltaan melko ilmiselvä keino yrittää selitellä ilman aikomusta torjua kehua. Suukkoja ja rakkautta lähettävän silmäniskuemojin voidaan ajatella vahvistavan tulkintaa.

Joissain tapauksissa kehu myös aidosti siirrettiin jollekulle toiselle henkilölle. Näin tapahtui esimerkiksi, jos joku toinen oli ottanut kuvan:

alice.m.a.d goddaamn kuinka hieno kuva 🥰🥰

69vk 3 tykkäystä Vastaa

sanniwessman Oooooooooohh kesä 🥰 ja beibet

11vk 2 tykkäystä Vastaa

ollari @alice.m.a.d wou tänks 🥰
@julber osaa capture the moment

67vk Vastaa

vkesanen @sanniwessman kiitokset vaan kuvaajalle 🥰

11vk Vastaa

Kehujen vastaanottajat vaikuttavat haluavan varmistaa, että myös kuvien ottajat saavat tunnustusta. On vastaanottajasta kiinni, millä tavalla hän suhtautuu esimerkiksi kehuihin, joiden tulkitsemisessa jää varaa antaa osa ansiosta jonkin tai jonkun muun ansioksi. Toiset syystä tai toisesta hyväksyvät kehuja helpommin, kun taas toiset käyttävät enemmän erilaisia edelläkin nähtyjä pehmentäviä keinoja. Hyväksymisen taso ja selittelyn määrä siis vaihtelee. Selittely tuntuu toisinaan olevan lähes kehujen torjumisen tasolla.

Kuten olen todennut, Instagramiin julkaistaan tavallisimmin sellaista sisältöä, johon käyttäjä itse on yleensä lähtökohtaisesti oletuksen mukaan kutakuinkin tyytyväinen. Aina näin ei kuitenkaan käytännössä ollut mahdollista aineiston perusteella tulkita:

henkkak Taitava

5vk 1 tykkäys Vastaa

tapssa @henkkak olis kivaa olla

5vk Vastaa

Kehuja kehuu käyttäjää taitavaksi, mutta kehuun vastaanottaja toteaa vain ikään kuin lausuman jatkoksi, että hänestä *olis kivaa olla* taitava. Lausuman konkreettinen merkitys implikoi, ettei hän pidä itseään taitavana. Keskusteluanalyttisesti ei ole mahdollista varmuudella tulkita muulla tavoin, mutta voi olla, että kehuun vastaanottaja ei oikeasti ajattele näin. Olisi kiinnostava selvittää, voiko tällainen kehujen torjunta olla jopa jonkun porukan kiteytynyt tapa. Kehun vastaanottaja ei joka tapauksessa vuorossaan siis käytännössä hyväksy kehuja mielipidetä, eikä pyri samanmielisyyteen. Hän ei myöskään saa enää kehuja lisäkommentteja. Toisinaan kehuun torjuminen sai aikaan vielä uuden vuoron kehuja:

ernoerik Taitava slaavikyykky

82vk Vastaa

tapssa @ernoerik pikkuse oli lihavan vaikea päästä tuosta ylös

82vk Vastaa

ernoerik @tapssa kukas lihava siellä on käynyt kyykkimässä ? 🤔

82vk 1 tykkäys Vastaa

Jo kehu vaikuttaa olevan humoristinen. Kenties kehuun vastaanottaja osittain siksi keksii vastaukseksi muuta kuin hyväksyvän vastauksen, mutta hän tulkintani mukaan haukkuu

itseään lihavaksi vastauksessaan. Tämä saa aikaan sen, että kehuja tuntuu esittävän, ettei tiedä, kenestä kehun vastaanottaja puhuu. Hän ei puolestaan tunnu hyväksyvän, että kehun kohde haukkuu itseään, ja tuottaa uuden, ovelan kommentin. Kehun vastaanottaja on päätenyt sulkemaan sekvenssin tykkäämällä viimeiseksi jäävästä kommentista. Tämän kaltaisissa tapauksissa, etenkin vähemmän humoristisissa, voi kyse olla lisäkehujen kalastelusta. Kehun vastaanottaja saattaa torjunnallaan oikeastaan haluta esimerkiksi lisätietoa siitä, mikä tekee hänestä kehuttavan. Jäin pohtimaan, voiko torjunta tarkoittaa, että kehun vastaanottaja ei kehtaa näyttää olevansa innoissaan saamastaan kehusta tai kysyä siihen liittyen lisätietoa. Torjunnat vaikuttivat toisinaan kirvoittavan kehuissa halua saada kehu menemään läpi, jolloin he ilmaisivat monipuolisemmin tai vahvemmin kantansa. Tämä voi johtua muun muassa siitä, että samanmielisyys todella on preferoitu toiminto, ja ehkä tällä tavoin kehuja haluavat antaa kehun vastaanottajalle vielä uuden mahdollisuuden samanmielisyyteen.

Torjumisen lisäksi on mahdollista jättää kanta kehuun eksplikoimatta. Aineistosta nousi aika paljon tapauksia, joissa kehuja on kehuja lisäksi vuorossaan tehnyt myös jonkin toisen toiminnon, kuten seuraavassa esimerkeissä:

tuulakroger Noi on niin upeat teitkö tuon peilikuvana hän on vai oliko mallissa valmiina itse tulostin muutaman mutten oo aloittanut vielä 💖

14vk Vastaa

leinonen.t @tuulakroger tein peilikuvana.. Neuloin toisen sukan aloittaen kerrokset kuvion vasemmasta laidasta

14vk 1 tykkäys Vastaa

tuulakroger @leinonen.t oot kyllä taitavasti tehnyt wau 💖

14vk Vastaa

leinonen.t @tuulakroger kiitos..

14vk 1 tykkäys Vastaa

Esimerkissä kehuja on ensimmäisessä kehucommentissaan lisäksi kysynyt sukkien kutomisprosessista. Kehun vastaanottaja ei ensimmäisessä vastauksessaan huomioi lainkaan kehua, vaan vastaa vain kysymykseen. Kehuja ei tyydy esimerkiksi tykkäämään saamastaan vastauksesta, vaan haluaa esittää toisen kehun. Kehuja haluaa ehkä selityksen saatuaan korostaa vielä omaa kantaansa ja kehuu siksi uudelleen. Kehu ei tule torjutuksi, mutta vuoro

ei juurikaan kerro kehun vastaanottajan episteemisestä asenteesta. Kaksi pistettä kiitoksen lopussa voidaan tulkita hieman epäinnokkaaksi kehun vastaanotoksi. Jäin pohtimaan, että joitakin voi oikeasti jopa ärsyttää tai kiusaannuttaa kehuminen. En kuitenkaan pääse kehujen vastaanottajien päälle sisään, joten minulla ei näillä metodeilla ole mahdollisuutta päästä tästä varmuuteen.

Eniten aineistossani tuli kuitenkin vastaan tapauksia, joissa torjunnalla kehun vastaanottaja vaikutti haluavan osoittaa tietävänsä kehuttavasta asiasta jotain, mitä kehuja ei tiedä. Kehun vastaanottajat siis ilmaisivat suhteellisen paljon episteemistä asennetta eli suhtautumistaan puhetoiminnan sisältämään tietoon torjunnoissaan. Seuraavaksi esimerkki tällaisista tapauksesta:

sallakettula Tukka näyttää myös punertavan, ja soppii (;

18 vko 1 tykkäys Vastaa

tsuimalla @sallakettula taitaa se vähän punertaa tai sitte väri tulee filtterikasasta 🤔

18 vko Vastaa

Tämän esimerkin kaltaisissa tapauksissa kehun vastaanottaja vaikuttaa kokevan ongelmalliseksi, että kehuja perustaa kehunsa asiaan, josta hänellä saattaa olla puutteelliset tiedot. Kehun vastaanottaja ei välttämättä tällöin koe voivansa ottaa kehua vastaan hyväksyen kertomatta, että jokin tieto voisi saattaa kehuttavan asian toiseen valoon kehuja silmissä. Voi olla, että koska kehumilanteet eivät ole Instagramissa kasvokkaisia, kehuja saa toisinaan vähemmän vihjeitä asioiden todellisesta laidasta. Sisällön julkaisijalla, kehuja vastaanottajalla voidaan siten lähtökohtaisesti ajatella olevan aina muita enemmän tietoa kehuja etujäsenistä, julkaisuista. Julkaisujen yleisö saa niin paljon tietoa kuin käyttäjä itse haluaa tai tajuaa sitä antaa esimerkiksi kuvan sekä kuvatekstin muodossa. Kuvia ja videoita on lisäksi mahdollista muokata monin eri tavoin, eikä esimerkiksi värimaailma aina vastaa todellisuutta. Esimerkin kehun vastaanottaja kertookin, että *filtterikas* saattaa olla syynä hiusten punaisuuteen. Keskusteluissa käydään usein neuvottelua siitä, kuka tietää mitä, ja kuka on tiennyt asiasta ensin (ks. Etelämäki ym. 2013). Tällaisissa torjumistapauksissa kiinnostavaa on, että kehun vastaanottaja saattaa käyttää asemaansa enemmän tiedon haltiana hyväkseen. Jäin pohtimaan, saavatko kehumilanteet Instagramissa kasvokkaisia keskusteluja useammin tällaisia torjuvia selityksiä. Kehujen torjuminen ei ole toivottavaa, mutta käyttäjät

saattavat kokea, että voisi olla itsestä ottaa vastaan kehut, jotka on saanut mahdollisesti väärin perustein. Toisaalta pohdin, voiko tilanne tarjota kehun vastaanottajille myös tekosyitä tarttua selityksiin kehujen hyväksymisen sijaan. Moni käyttääkin tunnistetta *#nofilter* halutessaan antaa jo valmiiksi lisätietoa ja korostaa, että kuvaa ei ole muokattu.

4.7 Itsekehu

Kuten olen edellä esittänyt, Instagramhan on siitä kiinnostava, että koska julkaisuja voidaan pitää kehujen etujäsenenä, ne voivat itse toimia kehujen kalasteluna. Voidaankin pohtia, joskin voi olla vaikea haasteellisempaa todentaa, voiko olla itsensä kehumista esimerkiksi esitellä uutta omaisuutta tai kalastellaanko sillä tavalla kehuja. Joka tapauksessa itsekehu on aihe, jota olisi kiinnostava tutkia tarkemminkin Instagramiin liittyen suomalaisesta aineistosta. Itsekehu on perinteisesti ollut asia, johon ei saisi suomalaisessa tapakulttuurissa sortua (ks. Etelämäki ym. 2013). Instagram on kuitenkin alusta, jossa esitellään itseä, useimmiten positiivisessa valossa. Toisinaan itsensä esittely vaikuttaa menevän itsekehun puolelle. Etelämäki ym. (2013) käsittelivät tutkimuksessaan itsekehuja toimintona, jota oikeastaan vain pyritään välttelemään kehujen hyväksymisen yhteydessä, eivät puhtaasti itseä kehuina vuoroina.

Vaikka työni käsittelee ensisijaisesti kehujen vastaanottoa, nostan seuraavan tapauksen esimerkiksi tapauksesta, jossa oman aineistoni käyttäjä on kehunut itseään jo julkaisunsa kuvatekstissä. Haluan esimerkillä osoittaa, että aineistoni suomalaiset eivät pyrkineet aina välttämään itsekehua. Omassa aineistossani esiintyi siis myös itsekehuja, joskin useimmiten jotenkin humoristisessa valossa. Tässä julkaisija on käyttänyt tunnistetta, jonka joku toinen tuntuu tulkitsevan itsekehuksi:

ville.virtanen #finnishboy #menovitunvenäjä #chill
#inked #tattoomodel
eyypoo #tattoomodel Äläs ny vilu keuli
ville.virtanen @eyypoo 🤔🤔

Julkaisija on merkinnyt omakuvansa yhteyteen tunnisteeseen *#tattoomodel*. Hänen seuraajansa on kommentoinut, että *Äläs ny vilu keuli*. Tunniste voi hyvinkin olla humoristinen, mutta käytännössä tunnisteiden avulla hänen kuvansa on löydettävissä tatuointimallien joukosta. Yksi mahdollisuus on, että kyseessä on ikään kuin huumorin keinoin peitelty valheellinen vaatimattomuus (ks. esim. Matley 2017: 2). Matley on tutkinut muun muassa hashtagien eli tunnisteiden avulla itseään kehuja. Sekvenssi päättyy käyttäjän naurua kuvaaviin emojiin,

mikä voi osoittaa huumorin lisäksi sitä, että vastaanottaja on toiminut tietoisesti ja saattoi pitää toimintaansa jotenkin ongelmallisena (ks. Haakana esim. 1999: 143–154). En paneudu tarkemmin hashtag-itsekehuihin, mutta tapaus on kiinnostava, sillä se osoittaa, että myös suomalaisten käyttäjien keskuudessa esiintyy toimintaa, joka voidaan tulkita itsekehuksi.

Tässä esimerkissä kehuja on tullut kehumaan toisen käyttäjän julkaisemia kuvia hienoiksi:

Joku toinen kuin käyttäjä, jonka julkaisun kommenttikenttään kommentit ovat tulleet, kysyy, ottiko kehuja itse kuvat. Vaikuttaa siltä, että hän oli tässä porukassa tunnetusti ottanut aiemminkin kuvia, ja ehkä siksi osataan epäillä, että hän on tässäkin tapauksessa kuvien valokuvaaja. Kehuja myöntääkin ottaneensa kuvat, ja kehuu itseään perään taitavaksi. Aiempi kommentoija jatkaa kehumista ja jatkaa keskustelua. Jäin pohtimaan, kehuiko valokuvaaja itseään, sillä häntä ei ollut merkitty kuvien ottajaksi. Instagramissa merkitään melko usein valokuvaaja jo valmiiksi julkaisuun. Valokuvaajien tuntui muutenkin olevan useimmiten helppo olla samanmielisiä kehuja kanssa:

Kuvien kehuja esiintyvät malleina kuvissa. Kehujen vastaanottaja kertoo itsekkin pitävänsä kuvista, ja kertoo toisen kuvan olevan edelleen yksi hänen parhaistaan. Periaatteessa hän kehuu omia taitojaan. Kehujat saattavat toisaalta itse kehua yhtä aikaa itseään sekä kuvaajaa kehuessaan kuvia, sillä he esiintyvät itse niissä. Kenties on valokuvaustoiminnan kannalta hyväksikin, ettei ole liian vaatimaton, vaan osaa esitellä taitojaan positiivisessa valossa. Instagramiin laitettut valokuvat lienevät myös tavallisesti sellaisia, joihin valokuvaajat ovat itsekkin tyytyväisiä. Kehuja luulisi silloin ainakin periaatteessa olevan helpompi hyväksyä. Näissä tilanteissa kehun vastaanottaja joutuu punnitsemaan, mikä menee itsekehun puolelle, ja kuinka kovasti sitä haluaa välttää. Ehkä kaikissa tilanteissa itsekehun välttäminen ei ole yhtä odotuksenmukaista tai toivottavaa.

Viimeinen esimerkki itsekehuista koskee ilmiötä, joka voi liittyä itsekehun avulla voimaantumiseen:

Remember that you are imperfectly perfect 🤔

3pv

heidi.chu P{elf}ect 🤔🤔

3pv 2 tykkäystä Vastaa

lylisirkka You said it! ❤️ @heidi.chu 🤔🤔

3pv Vastaa

h3.4rts Uh 🤔💖🔥

3pv 1 tykkäys Vastaa

lylisirkka 🤔 @h3.4rts

3pv 1 tykkäys Vastaa

mkfinerus Sexy mata faking elf 🤔
Säilytä toi asenne!

3pv 1 tykkäys Vastaa

lylisirkka 🤔🤔🤔 ofc ! 💪🤔
@mkfinerus

Esimerkissä käyttäjä on julkaissut kuvan, jonka kuvatekstissä hän kertoo, miten häntä on joskus kutsuttu tontun näköiseksi. Vaikuttaa siltä, että hän on saattanut loukkaantua tästä aikanaan, mutta hän halusi nyt kääntää asian niin, että ehkä hän näyttääkin, mutta on silti upea. Hän lisäksi kehottaa muita muistamaan, että jokainen on epätäydellisyydessään täydellinen. Hän kehuu itseään kuvatekstissä, mutta sen taustalla on terveellinen positiivinen itseilmaisu sekä sanoma siitä, että jokaisen pitäisi olla ylpeä itsestään sellaisena kuin on. Tarkoitus itsekehun taustalla vaikuttaa olevan koko yhteisöä ikään kuin palvelemaan yrittävä. Tällaista esiintyy mielestäni Instagramissa paljon. Paljon jää luullakseni katsojan varaan, miten asiat tulkitaan ja kuka esimerkiksi ärsyyntyy tällaisesta. Tämä käyttäjä vaikuttaa kuitenkin saavan positiivisia kommentteja, sillä häntä esimerkiksi kehoitetaan pitämään kyseinen asenne.

Edellä esiteltyjen esimerkkien valossa voi todeta, että suomalaiset kehuvat itseään Instagramissa. Tapoja on erilaisia, ja esimerkiksi itsekehun vahvuus, sen ilmiselvyys ja toisaalta peittelyn taso sekä humoristisuus vaihtelevat. Itsekehua vaikutetaan lisäksi pidettävän melko herkästi huomioitavana asiana, ja toisinaan siihen puututaan tai sitä kommentoidaan. Itsekehu ei kuitenkaan vaikuta olevan täysin odotusten vastainen tai huonona pidetty toiminto Instagramissa. Lisätutkittavaa riittäisi.

4.8 Kehumistilanteiden konventioilla leikkittely

Viimeisessä analyysin alaluvussa käsittelen yleisesti tapauksia, joissa kehumisen tai sen vastaanoton keinoissa on minusta jotain poikkeavaa. Vaikuttavia tekijöitä olivat muun muassa ironia, haukkumismuotoisiksi ajateltavat kehut, itsekehu sekä muunlainen huumori.

Ensimmäinen esimerkki kuvastaa kehuilla leikkittelyä sekä kehujen odotuksenmukaisuutta Instagramissa. Kommenttien kohteena oleva julkaisu on lähikuva käyttäjän kädestä.

perttupakkanen #käsi

6pv

patrikwluukkonen #Mesikämmen

6pv 1 tykkäys Vastaa

lauratzki Kiinnostava ja radikaali postaus.

6pv 3 tykkäystä Vastaa

f_ankuar 😂😂

6pv 1 tykkäys Vastaa

markusrem Näytät hyvältä perttu 😊

6pv 1 tykkäys Vastaa

santtusatan Tosi hieno sulla

6pv 1 tykkäys Vastaa

taskinen_vili On kaunis

6pv 1 tykkäys Vastaa

Erityisesti kolme viimeistä kommenttia kuvastaa mielestäni hyvin sitä, että Instagramissa on totuttu kehumaan toisia. Kommentit vaikuttavat leikittelevän Instagramin kehumiskulttuurilla. Julkaisun voidaan itsessään ajatella olevan kannanotto: julkaisija on ehkä ymmärtänyt, että julkaisuilla tähdätään tykkäyksiin, kommentteihin sekä erityisesti kehuihin, ja hän halusi nähdä, millaista keskustelua odotuksista poikkeava julkaisu saisi aikaan. Ei ole tavallista julkaista tavallista kuvaa pelkästä käden kämmenpuolesta.

Nämä esimerkit olisivat voineet sopia edelliseenkin alalukuun, mutta esittelen ne tässä:

heiskaaaaa Söpö, koira 🐶🐶

111vk Vastaa

ville.virtanen @heiskaaaaa ja komee omistaja 🐶🐶

111vk Vastaa

heiskaaaaa @ville.virtanen nojaa 🐶

111vk Vastaa

mikkooskarii On se kaunis ❤️🐶

7vk 2 tykkäystä Vastaa

turjakeee @mikkooskarii niin on kuljettakin 🐶

7vk 1 tykkäys Vastaa

Vasemmanpuoleisessa tapauksessa kuvassa on käyttäjä itse ja hänen koiransa. Kehuja esittää lausuman *Söpö, koira*, jonka perään hän on laittanut viattomuutta sekä ihastuneisuutta kuvaavat emoji. Kommentin voi ymmärtää tuollaisenaan: kehuja haluaa kehua nimenomaan koiraa. Toisaalta minusta kehu on mahdollista lukea myös pilke silmäkulmassa. Viattomuutta kuvaava emoji on kiinnostava, sillä sen voi ajatella implikoivan nimenomaan päinvastaista: lausumassa on jokin taka-ajatus. Käyttäjä on lisännyt pilkun sanojen *söpö* ja *koira* väliin. Pilkun voi tulkita taukona, joka voisi saada lausuman ääneen sanottuna kuulostamaan: söpö – siis koira, et sinä. Pelkkä söpö ilman lopun lisäystä voisi tarkoittaa kuitenkin, että kehutaan koiran omistajaa söpöksi. Joka tapauksessa kehuun kommentin vastaanottaja päätyy kommentoimaan, että *ja komee omistaja* + naurava ja mietiskelevä emoji. Mietiskelevä emoji voi erityisesti toimia kutsuna kommentoimaan, onko hän väitteessään oikeassa vai väärässä. Sen voi siten tulkita jonkinlaisena kehujen kalasteluna. Kehuja ei kuitenkaan vastaa uusilla kehuilla, mutta tilanne vaikuttaa kokonaisuudessaan humoristiselta. Oikeanpuoleisessa tapauksessa kehuun kohteena vaikuttaa vielä edellistä selkeämmin olevan vain kuvassa oleva rekka, jota kehuun vastaanottava käyttäjä ajaa työkseen. Kehuja kehuu rekkaa kauniiksi. Kehun vastaanottaja päätyy kommentoimaan: *niin on kuljettakin* + itkunauruemoji. Kehuja on tykännyt kommentista. Vaikuttaa, että tässäkin itsekehusta on muodostunut vitsimuotoinen vastaus saatuun kehuun, joka ei kohdistu suoraan itseän.

Eri porukoilla voi oletettavasti olla erilaisia tapoja kehua toisiaan, ja voi vaihdella paljon, mitä esimerkiksi pidetään oletusarvoisena, riittävänä tai liiallisuuksiin menevänä kehumisena. Seuraavasta esimerkistä voi esimerkiksi päätellä, että usein runsaatkin emoji-muotoiset kehut ovat hyvin tavallisia joissakin porukoissa:

_noppa 🤔🤔❤️💜

1vk 1 tykkäys Vastaa

carmenlindgrennn 💕💕🤔🤔🤔

1vk 1 tykkäys Vastaa

ullaranttila Voi ei pikku prinsessa 🤔🤔

1vk 1 tykkäys Vastaa

jantunen13 @ullaranttila enks mä ookki kaunis 🤔

1vk Vastaa

Emojeja on kehuissa vähintään kolme. Esimerkissä esiintyy myös ihasteleva *Voi ei pikku prinsessa* + ihastuneisuutta kuvaavia emojiä. Omakuvan julkaisija, kehuja vastaanottaja, on oletukseni mukaan kuitenkin poika. Hän on päättänyt vastata juuri tähän kehuun, humoristisesti itseään ikään kuin kehuun, aivan kuin osoittaen, että hän on aiemmin jo päätenyt samaan arvioon. Hän ei kuitenkaan yritä esittää esimerkiksi prinsessaa kuvassaan, vaan kyseessä on tavallinen omakuva. Prinsessaksi kutsumiseen voi liittyä jonkin sortin naljaileva sävy tai kyseessä voi olla porukan tavaksi kiteytynyt hellittelynimen kaltainen.

Osa vastaavista kehuja vastaanotoista vaikutti liittyvän jollain tapaa ylitsevuotaviksi tulkittaviin kehuvuoroihin:

paltsu77 Äijä näyttää ihan Dorian Yatesiltä 🤔🤔👍

38vk Vastaa

ekidigi @paltsu77 nyt sit 🤔

38vk 1 tykkäys Vastaa

paltsu77 @ekidigi 🤔

38vk Vastaa

Kyseessä on kuntosalilla otettu omakuva. Kehuja kehuu käyttäjää sillä tavalla, että kehuun vastaanottaja päättää vastata toppuuttelevalla *nyt sit* + naurava emoji -lausumalla. Esittelen vielä toisen esimerkin:

veikkoshiaa Komia ku Itämeri 🇫🇮

24vk 1 tykkäys Vastaa

tannberg @veikkoshiaa no eläs nyt
sielä 😞

24vk Vastaa

Tässäkin kehun vastaanottaja toppuuttelee kehuja. Kumpikin on siten hieman torjuva, mutta kumpikin kehusekvenssi vaikuttaa kontekstissaan humoristiselta. Voidaan ajatella, että näissä parodisoidaan kehuja torjuntaa tilanteissa, joissa kehun vastaanottaja on saanut ylitsevuotavan kehun, ja haluaa osoittaa vaatimattomuutta. Instagram-kehuissa esiintyy melko paljon vitsillisyyttä sekä ironian puolelle menevää kohteliaisuuskeinojen kasaamista, toisinaan niin pitkälle, että kehun vastaanottajat päätyvät torjumaan saamiaan kehuja. Olisi kiinnostavaa selvittää tämän kaltaisista kehuista, että mikä kehujaan intentio pohjimmiltaan on: haluaako hän oikeasti samalla kehua oikeastikin, vai ovatko tällaiset vuorot tavallisesti esimerkiksi vain vitsejä. Myös vastaanottajan tulkinta olisi kiinnostava kuulla, jotta voitaisiin vertailla intentioita ja tulkintoja.

Toisinaan kehut ovat eri tavalla sarkastisia, ja kehun vastaanottaja menee vitsiin mukaan:

saaralaustela Mitä on tuo notkeus 😏

10vk 1 tykkäys Vastaa

nokelainensiiri @saaralaustela
hänel nousee paremmin jalka ku mul

10vk 1 tykkäys Vastaa

vilja_maria @saaralaustela mua on
monesti kehuttu!

10vk Vastaa

miisamarie Siis miks et oo enne vilja
esitelly sun notkeuttas!! 🤔🤔

10vk 1 tykkäys Vastaa

vilja_maria @miisamarie tiiän sen on
upeeta!

10vk Vastaa

Kuvassa käyttäjän jalka ei nouse kovin korkealle, ja hän vaikuttaa kamppailevan asennossaan. Jos konteksti ei olisi selvillä, voisi ”kehuja” perusteella ajatella, että käyttäjät todella tarkoittavat, mitä sanovat. ”Kehujen” vastaanottaja vastaa: *mua on monesti kehuttu!* sekä *tiiän*

sen on upeeta!. Jos kyseessä ei olisi sarkastiset kehut, kehujen vastaanoton tavan voisi ajatella menevän jopa itsekehun puolelle. Kehujen vaatimattomampi hyväksyminen voisi olla ”kehuista” hämmäntävää, sillä ainakin nyt he ymmärtänevät, että kommenttien vastaanottaja on huomannut, että todellisuudessa hänen kustannuksellaan vitsaillaan – luultavasti aivan hyvässä hengessä.

Instagramissa esiintyvä kiinnostava kehumismuoto vaikutti olevan myös sarkasmia pidemmälle menevät negatiivisen kautta ilmaistut kehut. Tällaisia kehuja olivat eräänlaiset haukkumismuotoiset kehut:

Kuvankaappauksessa ei näy kaikki julkaisun kommenttikenttään lähetetyt kommentit, mutta kaikki kommentit olivat olleet kuvassa näkyvien tapaisia, esimerkiksi interjektioita (*wau*) sekä lyhyitä luonnehtivia lausumia. Kehujen vastaanottaja tykkäsi kaikista saamistaan kommenteista. Ainoastaan yhteen hän vastasi muullakin tavoin, ja tapaus näkyy kuvankaappauksessa kolmantena vuorona. Vuoro poikkeaa selkeästi muista kommenteista. Kommentti on ilmaistu karkealla tavalla, mutta se on ymmärrettävissä kehuksi. Kommentin voi tulkita siten, että käyttäjä on niin upea, että se on jo liikaa, jotenkin laitonta tai epäreilua. Kommentin sanoma ilmaistaan ikään kuin vastakohtien kautta, ja sen voi tulkita ylitsevuotavana kehuna ja humoristisena, vaikka periaatteessa se on loukkaava. On tavallista, että lausuman merkitys voi poiketa juuri niiden konkreettisesta merkityksestä (Searle: 2008:

152–153). Se, että kommentoija vaikuttaa haukkuvan lausuman konkreettiselta merkitykseltään käyttäjää, käytännössä tarkoittaa tässä tapauksessa positiivista arviota ja kehua.

Edelliseen liittyen aineistossa esiintyi paljon haukkumanimiksi ajateltavia kehuja, kuten:

paavohamalainen Lutka

3vk 3 tykkäystä Vastaa

hmlsjblr lhana hattivatti

3vk 1 tykkäys Vastaa

perttupartala Ämmä

3vk 1 tykkäys Vastaa

vilimuhonen Marimekko

3vk 1 tykkäys Vastaa

roopeelias_ oot hyvä

3vk 1 tykkäys Vastaa

On vaikea tietää, onko esimerkiksi lausumia *lutka* tai *ämmä* tarkoitettu varsinaisesti kehuiksi, mutta se on mahdollista. Aineistossa esiintyi *ämmäksi* kääntyviä, englannin kielisiä *bitch*-lausumia, jotka olivat muun muassa emojienvuoksi selkeämmin kehuja lausumia. Itselleni uutena lyhenteenä tuli:

nazar_alazawi Hb ❤️❤️🔥

1vk 1 tykkäys Vastaa

Hb:tä esiintyi melko paljon nuorten keskuudessa, ja se voi tarkoittaa urbaanisanakirjan mukaan esimerkiksi *hot bitch*, *homeboy* tai *hot babe*. Myös vastauksissa käytettiin melko paljon englantia:

nikitatika Hyvää settiä 🍑

markku.visuri @nikitatika thanks 🍑!

Englannin kielen vaikutus on kiinnostava, sillä jäin pohtimaan, voiko koodinvaihto olla merkki myös laajemmista esimerkiksi amerikkalaisista vaikutteista suomalaiseen kehumiskulttuuriin.

5 Lopuksi

Instagram on tänä päivänä yksi käytetyimmistä sosiaalisen median sekä samalla vuorovaikutuksen alustoista. Muistetaan, että Instagramissa pystyy keskustelemaan myös kahden kesken yksityisviestein. Tässä tutkielmassa olen tarkastellut kehumista sekä etenkin sen kirjoittamia kehuja vastaanottajien tulkintoihin perustuvia ja erilaisia funktioita ilmentäviä erilaisia vastaanoton keinoja suomenkielisissä kehumistilanteissa Instagramissa. Tutkimuksen taustalla vaikuttava metodi on keskustelunanalyysi, jota olen soveltanut digitaaliseen aineistoon, jossa puhutusta keskustelusta luonnollisesti poiketen esiintyi runsaasti esimerkiksi emojia sekä muita multimodaalisia toimintoja, kuten tykkäyksiä. Kieli on siirtynyt yhä enemmän verkkoon ja merkittävä osa vuorovaikutuksesta tapahtuu viestien välityksellä. Olisi erilaisten jatkotutkimusten myötä mielenkiintoista saada tietää, millä kaikilla tavoin vuorovaikutus on erilaista, ja kuinka hyvin esimerkiksi saamme vuorovaikutukselliset tarpeemme tyydytettyä verkossa. Esitän tässä luvussa tulosten yhteenvedon ja pohdinnan lisäksi mieleeni tulleet jatkotutkimusaiheita.

Vaikuttaa siltä, että siinä missä esimerkiksi ruokailun yhteydessä on perinteisesti ajateltu olevan odotuksenmukaista kehua ruokaa sekä sen valmistajaa (Etelämäki ym. 2013: 487), myös Instagramissa on saattanut syntyä tällaisia odotuksia. Kehuminen tuntuu olevan hyvin yleistä, ja vaikuttaa siltä, että kaikki saavat kehuja osakseen. Joidenkin käyttäjien julkaisuja tosin kehuaan hieman enemmän kuin toisten. Syynä voi olla esimerkiksi eri porukoiden erilaiset kehumistavat, seuraajien määrä sekä heidän kommentointiaktiivisuutensa. Usein kommenttikentät, joissa oli esimerkiksi useita kymmeniä kehuja, koostuivat minimimuotoisista kehuista kuten emojista, joilla voi olla esimerkiksi helppo pitää kommentoinnissa vastavuoroisuutta yllä. Toiset myös saattavat panostaa Instagram-tiliinsä enemmän, olla suosituimpia sekä havittelakin suosiota ja kehuja eri keinoin. Olin havaitsevinani, vaikka en systemaattisesti asiaa tarkastellut, että aineistossa kehuja saivat eniten erilaiset omakuvat, mikä vastaa aiempaa kansainvälistä tutkimusta (ks. Bakhshi ym. 2014). Kuitenkin kaikenlaiset julkaisut tuntuivat saavan kehuja. Lisäksi myös omassa aineistossani kehut tunnuttiin tavallisimmin ottaa vastaan hyväksyvästi (vrt. Etelämäki ym. 2013). Torjuntaan liittyi usein jokin selitys, kuten että kehuja ei välttämättä ole tiennyt jotain seikkaa, kuten kuvanmuokkaukseen liittyviä asioita, mikä voisi vaikuttaa kehujaan mielipiteeseen. Myös torjuntaa esiintyi, mutta se oli harvinaista aineistossani ja tuntui liittyvän usein jotenkin meneillään olevaan humoristiseen tilanteeseen. Koska olen käsitellyt vain tapauksia, joissa kehuun vastaanottaja on antanut jonkin reaktion kehuun, en ole tarkastellut tarkemmin tapauksia, joissa kehuihin ei vastattu millään tavalla. Havaitsin

kuitenkin aineistoa etsiessäni, että moniin kehuihin ei reagoitu mitenkään, edes tykkäyksin. Olisi kiinnostavaa tutkia asiaa. Reagoimatta jättäminen voi kieliä esimerkiksi vaikeudesta ottaa vastaan kehuja tai keksiä niihin sopivaa vastaustapaa. Joku on voinut esimerkiksi linjata, ettei vastaa kehuihin, ainoastaan muihin kommentteihin. Aineistossani ilmeni jonkin verran kommenttikenttiä, joissa kehujen vastaanottaja on kommentoinut lähinnä muihin kommentteihin, mutta ei kehuihin. Toisaalta syyt voivat liittyä muuhun kuin vuorovaikutukseen, esimerkiksi alustan toimintaan. Kehun vastaanottaja ei välttämättä myöskään esimerkiksi vain aina huomaa saamiaan kommentteja.

Ensinnäkin 67 % aineistoni julkaisujen kommenttikenttiin tulleista kommenteista oli kehuja, mikä oikeastaan vastasi odotuksiani. Uskoin, että Instagramissa esiintyy paljon kehuja. Täytyy kuitenkin huomata esimerkiksi se, että aineistoni koostuu vain sellaisten julkaisujen kommenteista, joista vähintään yksi on kehuva. Kaikki Instagram-julkaisut eivät saa kehuja, mutta saattavat saada muita kommentteja. Lisäksi oli kiinnostavaa, että jos julkaisuun oli liitetty kuvateksti, monet kommentit ottivat kantaa nimenomaan kuvatekstiin. Aihetta voisi lähteä tutkimaan enemmän, sillä vaikuttaa, että kuvateksteillä voi näin ohjata huomiota haluttuun suuntaan sekä saada siten esimerkiksi kehuja erityisesti juuri haluamistaan asioista.

Kahdessa ensimmäisessä kehujen vastaanoton tapoja käsittelevässä alaluvussa tarkastelin tykkää-toimintoa sekä emojiä, aineistoni multimodaalisia toimintatapoja vastata kehuihin. Tykkäyksiä annetaan helposti kaikenlaisiin kehuviin kommentteihin, usein myös silloin, jos kehun vastaanottaja päättääkin vastata myös muulla tavalla kehuun. Tykkäys vaikuttaa olevan monelle siis melko automaattinen perustoiminto. Pelkät tykkää-vastaukset voivat toimia vain kiittauksen kaltaisena osoituksena siitä, että kehun vastaanottaja on huomannut kommentin. Kehujen kohdalla tykkää-toimintoa voidaan pitää myös kiitoksen kaltaisena toimintona, sillä kehun vastaanottaja sananmukaisesti tykkää saamastaan kehusta, eli hänen voidaan ajatella olevan mahdollisesti mielissään kehusta. Voidaan myös ajatella, että on kohteliasta vastata toiselle tavalla tai toisella. Tykkää-toiminto ja usein emojiakin voi olla nopea ja neutraalina pidetty tapa vastata kehuihin, sillä kehun vastaanottaja joutuu usein tasapainottelemaan itsekehun välttämisen sekä samanmielisyyteen liittyvien tavoitteiden kanssa vastauksissaan. Tykkäämällä tai emojiavastauksella kehun vastaanottajan ei tarvitse kielellisesti päättää, mitä vastata, joskin emoji eksplikoi jo enemmän affektin laadusta. Niitä käytettiin monipuolisesti osoittamaan toisinaan melko monimutkaiseltakin vaikuttavia ajatuksia, niin kehuissa kuin kehun vastaanotonkin vuoroissa, sekä yksin tai yhdessä kielellisen vuoron kanssa. Kokonaiset

kehusekvenssit vastauksineen saattoivat koostua pelkistä emojiesta, mikä kuvastaa niiden monipuolisuutta sekä affektiivisuutta. Etenkin ulkopuolisen voi olla toisinaan vaikeampi tulkita kehumilanteita, joissa emojiä ei ole käytetty.

Vaikuttaa siltä, että joihinkin kehuihin on vielä muita helpompi vastata lyhyesti esimerkiksi kiitoksin, emojiin tai tykkää-toiminnolla: huomasin joitakin tendenssejä siitä, että yksinkertaisiin kehuihin reagoidaan usein yksinkertaisemmin ja monisanaisempiin kehuihin vastataan moninaisemmin. Minimaaliset kehut, kuten ainoastaan emojiesta, adjektiiveista, interjektioista tai esimerkiksi kuvaavista lyhyistä lausekkeista koostuviin tai muuten kiteytyneeltä vaikuttaviin kehuihin voi olla ongelmattomampaa vastata minimaalisella tavalla. Jäin myös pohtimaan, voiko episteemistä asennetta eksplikoimaton *kiitos*, tykkää-toiminto tai esimerkiksi tietyt emotit olla joistakin helppo, tasapuolisuutta kaikille osoittava valinta reagoida. Monisanaisemmat kielelliset vastaukset kertovat enemmän kehumilanteen vastaanottajan ajatuksista. Vielä kiitoksiin liittyvä, aineistosta kiinnostavasti esiin nouseva seikka oli, että kiitosten yhteyteen lisättiin melko usein etunimipuhuttelu. Tämä ei ole aiempien, puhuttuun aineistoon perustuvien tutkimusten mukaan ollut suomalaisille tavanomaista (Etelämäki ym. 2013: 471). Puheaktipersoonien käyttö tuntui liittyvän affektin ilmaisuun sekä siihen että haluttiin korostaa viestin henkilökohtaisuutta. Huomion kohdistimena sen ei tarvinnut varsinaisesti toimia, sillä sille ei ole tarvetta tagaamistavan vuoksi.

Tutkielmassa käytetyn aineiston kaltaista aineistoa voisi varmasti tutkia paljon lisää sekä syvemmin yksittäisiä asioita, kuten analyysilukuni eri aihepiirejä. Sillä tavoin päästäisiin aikanaan jälleen vertaamaan myös eri kielten ja kulttuurien kehumilanteita uudella tavalla. Voitaisiin esimerkiksi selvittää, vaikuttaako kaikille yhteinen, kulttuurit yhteentuova ja toiminnoiltaan kaikille samanlainen vuorovaikutusalusta esimerkiksi piirteiden samankaltaistumiseen. Kiinnostavaa on myös pohtia, voivatko osittain puhutusta aineistosta eroavat tulokset johtua siitä, että kirjoittaen ihmisillä on usein enemmän aikaa pohtia, mitä sanoa. Sillä tavalla saattaa toimia eri tavalla kuin kasvokkain, kun harkina-aikaa on enemmän. Jotkut ehkä myös kehtaavat tehdä joitain asioita netissä eri tavalla kuin vaikka kasvotusten, kun ei tarvitse nähdä toisten reaktioita samalla tavalla. Osallistumiskehikon käsite on lisäksi kiinnostava Instagramin kannalta. Esimerkiksi kasvokkaikeskustelujen osallistumiskehikko on melko erilainen. Voi esimerkiksi olla, että joitakin laaja osallistumiskehikko esimerkiksi ujostuttaa ja toisia taas riehaannuttaa esimerkiksi lisäämällä näytön haluja siinä missä esimerkiksi kahden kesken toimisi kehumilanteessa eri tavalla. On tutkittu, että

monenkeskisissä keskusteluissa dynamiikka tapaa olla monimutkaisempi (ks. esim. Etelämäki ym. 2013: 472). Vertailevalla otteella kehuikimusta voisi tehdä Instagram-aineistosta osallistumiskehikkoihin liittyen myös esimerkiksi mies- ja naisoletettujen välillä tai eri ikäisiä vertailemalla. Eri menetelmiä yhdistelmällä voitaisiin tutkia myös esimerkiksi sitä, miten toisilleen tuntemattomat tai läheiset ihmiset kehuivat toisiaan. Olisi myös kiinnostava paljastaa Instagramista mahdollisia kehurinkejä sekä tutkia, miten tällaiset kehut todellisuudessa eroavat muista kehuista.

Yksittäisistä havainnoista nostaisin esiin kehujen konventioilla leikittelyn, kuten kehujen parodisoinniksi kutsumani ilmiön sekä itsekehun jatkotutkimuksen. Syitä kehutottumuksilla leikittelyyn voi jälleen vain tyytyä pohtimaan: ehkä kehuminen on toisinaan jo niin odotuksenmukaista, että odotuksia halutaan rikkoa poikkeavilla kehuilla, ja kehun vastaanotossa halutaan yllättää ja kääntää toiminto esimerkiksi huumorin puolelle, tai niillä leikittelyllä halutaan ikään kuin kommentoida puhetoimintoon liittyviä asioita. Voidaan esimerkiksi tuoda esiin kehujen ongelmallisuuteen liittyviä seikkoja. Vaikuttaa siltä, että kehuminen saattaa toisinaan ikään kuin olla rajoja kokeileva huumorin keino, mutta toisaalta se tuntuu olevan edelleen monille hyvin tärkeä toiminto, ja uskon, että kehumisesta aidosti myös ilahdutaan. Itsekehuista puolestaan: kuten todettua, suomalaisia on monesti pidetty vaatimattomina, eikä omilla asioilla kehuskelua ole tavattu nähdä perinteisesti positiivisena asiana. Vaikuttaa siltä, että Instagram nostaa ihmisistä kuitenkin tällaisia piirteitä esiin, ja ehkä tällainen kulttuuri on levinnyt muualta Instagramin myötä suomalaisten keskuuteen. Lopuksi, kuten Golato (2005: 86) on todennut, kehujen semanttiset ja syntaktiset piirteet eivät yksinään tee lausumasta kehua. Vaikka keskityin kehujen vastaanottoon, kehuja esiintyi hyvin monessa muodossa, ja muun muassa kontekstilla vaikutti olevan hyvin vahva merkitys tilanteen muodostumiseen sekä tulkintaan. Olikin kiinnostava huomata, että kehuilanteet esiintyivät näin monimuotoisena Instagramissa. Jatkotutkittavaa olisi paljon mitä moninaisimmista aiheista kehumiseen liittyen.

Lähteet

- ALANNE, MINNA 2018: "On ne vaan mukavia nuoria naisia". *Kehuminen suomenkielisessä Whatsapp-ryhmäkeskustelussa*. Suomen kielen, suomalais-ugrilaisten ja pohjoismaisten kielten ja kirjallisuuksien laitos. Helsingin yliopisto.
- BAKHSHI, SAEIDEH – SHAMMA, DAVID A. – GILBER, ERIC 2014: *Faces engage us: photos with faces attract more likes and comments on Instagram*. One of a CHInd, Toronto, ON, Canada.
- BROWN, PENELOPE – STEPHEN C. LEVINSON 1987: *Politeness: Some universals in language usage*. Cambridge: Cambridge University Press.
- BUTLER, CARLY W. – DANBY, SUSAN – EMMISON, MICHAEL 2011: Address terms in turn beginnings: managing disalignment and disaffiliation in telephone counselling. – *Research on Language and Social Interaction* 44 (4), s. 338–358.
- CLARK, A. 2015: Emoji: the First Truly Global Language? [Online] Saatavissa: <https://www.theguardian.com/technology/2014/aug/31/emoji-became-first-global-language>. Viitattu: 20.4.2020.
- CRYSTAL, DAVID 2011: *Internet Linguistics. A Student Guide*. New York: Routledge.
- CULPEPER, JONATHAN 2011: *Impoliteness. Using language to cause offence*. Cambridge: Cambridge University Press.
- DAYTER, DARIA 2014: Self-praise in microblogging. – *Journal of Pragmatics* 61, s. 91–102.
- Engineering.instagram.com: Saatavissa: <https://instagram-engineering.com/emojineering-part-1-machine-learning-for-emoji-trendsmachine-learning-for-emoji-trends-7f5f9cb979ad>. Viitattu: 17.4.2020.
- ETELÄMÄKI, MARJA – HAAKANA, MARKKU – HALONEN, MIA 2013: Keskustelukumppanin kehuminen suomalaisessa keskustelussa. – *Virittäjä* 117 s. 460–493.
- GARCIA, A. – JAKOBS, J. 1999: The Eyes of the Beholder: Understanding the Turn-Taking System in Quasi-Synchronous Computer-Mediated Communication. *Research on Language and Social Interaction* 32 s. 337–367.
- Giles, D., Stommel, W., Paulus, T., Lester, J., & Reed, D. 2015: Microanalysis of online data. The methodological development of "digital CA". – *Discourse, Context & Media* 7 s. 45–51.
- GOFFMAN, ERVING 1981: *Forms of talk*. Oxford: Basil Blackwell.
- Golato, Andrea 2005: *Compliments and complimentresponses. Grammatical structure and sequential organization*. Amsterdam: Benjamins.
- HAAKANA, MARKKU 1999: *Laughing matters. A conversation analytical study of laughter in doctor-patient inter-action*. Helsinki: Helsingin yliopiston suomen kielen laitos.
- HAKULINEN, AULI 1997b: Vuorottelujäsennys. – Liisa Tainio (toim.), *Keskustelunanalyysin perusteet*. s. 32–55. Tampere: Vastapaino.
- HELASVUO, MARJA-LIISA – JOHANSSON, MARJUT – TANSKANEN, SANNA-KAISA 2014: *Kieli verkossa. Näkökulmia digitaaliseen vuorovaikutukseen*. Helsinki: SKS.

- HERITAGE, JOHN 1996 [1984]: *Garfinkel ja etnometodologia*. Suomentaneet Ilkka Arminen, Outi Paloposki, Anssi Peräkylä, Sanna Vehviläinen ja Soile Veijola. Helsinki: Gaudeamus.
- HOLMES, JANET 1986: Compliments and compliment responses in New Zealand English. – *Anthropological Linguistics* 28 (4) s.485–508.
- 1995: *Women, men and politeness*. London: Longman.
- HOLTGRAVES, THOMAS – DULIN, JEFFREY 1994: The Muhammad Ali effect: differences between African Americans and European Americans in their perceptions of a truthful bragger. *Language & Communication*, Vol. 14, No. 3, s. 275–285. Great Britain: Elsevier Sciences Ltd.
- KUMMER, MANFRED 1992: Politeness in Thai. – Richard J. Watts, Sachiko Ide & Konrad Ehlich (toim.): *Politeness in language. Studies in its history, theory and practice*. s. 325–336. Berlin/New York: Mouton de Gruyter.
- KÄÄNTÄ, LIISA 2016: *Hyviä pointteja. Vuorovaikutus vertaisten kesken institutionaalisessa verkkokeskustelussa*. Acta Wasaensia 359. Kielitiede 50. Vaasa: Vaasan yliopisto.
- LAKOFF, ROBIN 1975: *Language and woman's place*. New York: Harper Colophon Books.
- LAPPALAINEN, HANNA – RAEVAARA, LIISA 2009: *Kieli kioskillä. Tutkimuksia kioskiasioinnin rutiineista*. Tietolipas 219. Helsinki: SKS.
- LEAVER, TAMA – HIGHFIELD, TIM – CRYSTAL, ABIDIN 2020: *Instagram. Visual Social Media Cultures*. Polity Press.
- LEECH, GEOFFREY N. 1983: *Principles of pragmatics*. London: Longman.
- MANES, JOAN – WOLFSON, NESSA 1981: The compliment formula. – Florian Coulmas (toim.), *Conversational Routine: Explorations in Standardized Communication Situations and Prepatterned Speeches*. 115–234. Haag: De Gryuter Mouton.
- MATLEY, DAVID 2017: “This is not a #humblebrag, this is just a #brag”: The pragmatics of self-praise, hashtags and politeness in Instagram posts. – *Discourse, Context and Media*.
- MEREDITH, J. 2019: Conversation analysis and online interaction. – *Research on Language and Social Interaction* 52 s. 241–256.
- MICHLER, ANKE 2002: Saksalaisten ja suomalaisten käyttämiä suomenkielisiä mielenilmauksia ja kohteliaisuuden keinoja. Teoksessa Järvenpää, M. & Siitonen, K. (toim.), *Matkalla toiseen kieleen. Viisi praktikumtyötä äidinkielen ja opittavan kielen siirtovaikutuksista. Opetuksen ja tutkimuksen apuneuvoja 4*. Turun yliopiston suomalaisen ja yleisen kielitieteen laitos.
- MILLER, CHANCE 2019: *These were the most-downloaded apps and games of the decade*. Saatavissa: <https://9to5mac.com/2019/12/16/apps-and-games-of-the-decade/>. Viitattu: 26.4.2020.
- MUHAMMAD, GARINDRA 2016: *The intention of using emojis in Whatsapp messages among young adults*. Universitas Negeri Malang, Indonesia.
- NIKULA, TARJA 2008: Oppilaiden osallistuminen luokkahuonevuorovaikutukseen englanninkielisessä aineenopetuksessa. Teoksessa Leppänen Sirpa, Nikula Tarja ja Kääntä Leila: *Kolmas kotimainen: Lähikuvia englannin käytöstä Suomessa*, SKS, Helsinki

- PARAMBOUKIS, OLGA – SKUES, JASON – WISE, LISA 2016: *An Exploratory Study of the Relationships between Narcissism, Self-Esteem and Instagram Use*. Department of Psychological Sciences, Faculty of Health, Arts and Design, Swinburne University of Technology, Hawthorn, Australia.
- PELE, ANDREEA 2016: *From English to Emojis: A New, Simpler, Digital Language?* The Department of Communication and Foreign Languages The Faculty of Communication Sciences, The “Politehnica” University of Timisoara.
- PLACENCIA, M.E. – LOWER, A. – POWELL, H. (tulossa): Complimenting behaviour on Facebook: Responding to compliments in American English. *Pragmatics and Society*. Saatavissa: <https://core.ac.uk/download/pdf/141221998.pdf>
- POMERANTZ, ANITA 1978: Compliment responses. Notes on co-operation of multiple constraints. – Jim Schenkein (toim.), *Studies in the organization of conversational interactions*. 79–112. New York: Academic Press.
- SEARLE, JOHN R. ET AL. 1992: *(On) Searle on conversation*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- SEARLE, JOHN R. 2008: The structure of illocutionary acts. Teoksessa A. P Martinich (toim.) *The philosophy of language*. s. 152–166. Oxford University Press: New York. Oxford.
- SEPPÄLÄ, ANU – VIRKKUNEN, ANU 1977: *Käytös- ja tapatieto*. Helsinki: WSOY.
- SHAW, REBECCA – KITZINGER, CELIA 2012: Compliments on a Home Birth Helpline. – *Research on Language and Social Interaction* s. 213–244.
- SORJONEN, MARJA-LEENA 2017: *Professori: Suomalaisten small talk muuttumassa*. Helsingin Sanomat. Viitattu: 26.4.2020. Saatavissa: <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000005037868.html>
- TANNER, JOHANNA 2012: *Rakenne, tilanne ja kohteliaisuus. Pyynnöt S2-oppikirjoissa ja autenttisissa keskusteluissa*. Helsingin yliopiston suomen kielen, suomalais-ugrilaisten ja pohjoismaisten kielten ja kirjallisuuksien laitos.
- THURLOW, CRISPIN – LAURA LENGEL – ALICE TOMIC 2004: *Computer Mediated Communication. Social interaction and the internet*. London: SAGE Publications.
- VAURAS, ILMARI 2008: Tunneikonit verkkokeskusteluissa. – Sara Routarinne & Tuula Uusi-Hallila (toim.), *Nuoret kielikuvassa. Kouluikäisten kieli 2000-luvulla*. Tietolipas 220. Juva: SKS.
- VIRTANEN, M. T. – KÄÄNTÄ, L. 2018: At the intersection of text and conversation analysis. Analysing asynchronous online written interaction. – *AFinLA-e: Soveltavan kielitieteen tutkimuksia 11* s. 140–158.
- VISK = AULI HAKULINEN, MARIA VILKUNA, RIITTA KORHONEN, VESA KOIVISTO, TARJA RIITTA HEINONEN JA IRJA ALHO 2004: *Iso suomen kielioppi*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Verkkoversio, viitattu 20.4.2020. Saatavissa: <http://scripta.ko-tus.fi/visk>
- WANG, FANG 2014: A model of translation of politeness based on relevance theory. – *Open Journal of Social Sciences 2*, s. 270–277.
- WATTS, RICHARD J. 2003: *Politeness*. Cambridge: Cambridge University Press.

- WERKHOFER, KONRAD 1992: Traditional and modern views. The social contribution and the power of politeness. – Richard J. Watts, Sachiko Ide & Konrad Ehlich (toim.), *Politeness in language. Studies in its history, theory and practice*. s. 155–199. Berlin/New York: Mouton de Gruyter.
- WOLFSON, NESSA – MANES, JOAN 1980: Complimenting as a social strategy. – *Research on Language and Social Interaction* 13 (3) s. 391–410.
- WOLFSON, NESSA 1984: Pretty is as pretty does: a speech act view of sex roles. – *Applied Linguistics* 5 (3), s. 236–244.